

Svenska Filminstitutet
Box 27126, 102 52 Stockholm
Besök: Filmhuset, Borgvägen 1-5
Telefon: 08-665 11 00
Fax: 08-661 18 20
www.sfi.se

Resultatredovisning 2011

Innehållsförteckning

Inledning	1
1 Verksamhet	1
1.1 Främjande av regional och lokal filmkultur genom stöd till regionala resurscentrum.....	1
1.2 Stöd till Film i skolan.....	3
1.3 Främjande av distribution och visning av värdefull film.....	5
1.4 Stöd till film och video för syntolkning och textning på svenskt språk.....	10
1.5 Kvinnliga filmare.....	13
1.6 Filmarkiv, bibliotek och bildarkiv samt Cinematek.....	14
1.6.1 Filmarkiv.....	14
1.6.2 Bibliotek och bildarkiv.....	18
1.6.3 Cinematek.....	20
1.7 Utlandsverksamhet.....	22
1.8 Tvärssektoriella perspektiv.....	28
1.8.1 Jämställdhet och mångfald på Svenska Filminstitutet.....	28
1.8.2 Barnperspektiv.....	29
1.8.3 Internationellt och interkulturellt utbyte.....	29
2 Uppdrag	29
2.1 Distribution av svensk film till internationella festivaler.....	29
2.2 Regional tillväxt.....	30
2.3 Kulturella och kreativa näringar.....	30
3 Övrig redovisning	30
3.2 Könsfördelning enligt filmavtalet.....	32
3.3 Intäkter från sponsring.....	33
3.4 Intäkter från bidrag.....	33
3.5 Fördelning av stadsbidraget för digitalisering av biografier.....	34
4 Beslut	35

Bilaga: Sammanfattning av resultatredovisning för år 2011

Resultatredovisning för år 2011

- åiterrapportering av Svenska Filminstitutets verksamhet för år 2011 enligt Kulturdepartementets krav

Inledning

Denna resultatredovisning för år 2011 ger en bild av mål, verksamhet och resultat. Redovisningen följer den disposition regeringen anvisat i Riktlinjer för budgetåret 2011 avseende bidrag till Stiftelsen Svenska Filminstitutet. Det innebär att delar av Filminstitutets verksamhet inte finns med i detta dokument utan redovisas i annat sammanhang, bl a i publikationen *Filmåret i siffror* som sammanställs senare under våren 2011.

Samtidigt med att denna resultatredovisning överlämnas till kulturdepartementet överlämnas också Filminstitutets budgetunderlag för åren 2013- 2015. Här återfinns en fyllig beskrivning av det aktuella läget för Filminstitutet samt förslag om resursförstärkningar för den kommande treårsperioden.

Till resultatredovisning fogas en bilaga som utgör en sammanfattning av denna resultatredovisning.

1 Verksamhet

1.1 Främjande av regional och lokal filmkultur genom stöd till regionala resurscentrum

Målet är att främja regional och lokal filmverksamhet med tyngdpunkt på insatser riktade till barn och ungdom. Stödet avser tre huvudområden; pedagogik, visning av kvalitetsfilm och eget skapande.

År 2011 fördelades 11 186 000 kr till 14 regionala resurscentrum. Det innebär en minskning med fem jämfört med året innan. Dessa fem regioner får från och med 2011 stöd från Kulturrådet genom samverkansmodellen. Från och med år 2014 kommer allt regionalt filmstöd att ingå i samverkansmodellen. Det är ännu för tidigt att uttala sig om effekten för den regionala filmverksamheten som stöds genom samverkansmodellen. Filminstitutet kommer att följa utvecklingen och senare återkomma med en analys av effekterna.

Stöd till regionala resurscentrum 2009-2011(kr)

	Antal län/regionala aktörer	Stöd från Svenska Filminstitutet	Regional motprestation, regionala resurscentrum	EU-stöd
2009	21/19	15 855 000	54 043 000	579 000

2010	21/19	16 630 00 0	50 262 00 0	2 365 000
2011	16/14	11 186 000	30 083 000	2 293 000

Stöd till regionala resurscentrum per län 2011 (kr)

Län	Regional aktör	Stöd från Filminstitutet	Regionalt stöd	EU-stöd
Värmland	Film i Värmland	1 174 000	3 648 000	0
Västernorrland	Scenkonstbolaget Film	1 174 000	4 444 000	0
Kalmar, Kronoberg och Blekinge	Reaktor Sydost	1 174 000	2 602 000	534 000
Dalarna	Film i Dalarna	1 174 000	2 900 0 00	300 000
Stockholm	Film Stockholm	1 223 000	3 725 000	1 192 000
Västerbotten	Film i Västerbotten	929 00 0	3 500 0 00	0
Jämtland	Film i Jämtland	743 000	2 250 000	267 000
Västmanland	Film i Västmanland	587 000	1 381 00 0	0
Örebro	Film i Örebro	465 000	509 00 0	0
Gävleborg	Film Gävleborg	587 000	1 496 0 00	0
Jönköping	Film i Jönköping	391 000	802000	0
Sörmland	Film i Sörmland	587 000	1 699 000	0
Uppsala	Film i Uppland	391 000	715 000	0
Östergötland	Film i Öst	587 000	959 000	0
Summa		11 186 000*	30 083 000	2 293 000

Man kan konstatera att utväxlingen av de statliga medlen är fortsatt hög. Den regionala motprestationen är tre gånger så stor som stödet från Filminstitutet. De 14 regioner som beviljats stöd av Filminstitutet har satsat ungefär lika mycket på den regionala filmen 2011 som under föregående år. Några regioner har fått stöd från EUs strukturfonder. Stockholm har fått det högsta EU-stödet för ett nordisk-baltiskt samarbete kring barns eget skapande (ett projekt som också omfattar Gotland).

Vid sidan av fördelning av ekonomiskt stöd har Filminstitutet också tagit initiativ till regionala nätverksmöten och samråd kring filmpedagogik, biografutveckling (både teknik och publik) och

satsningar på barn och ungas filmskapande. Filminstitutet har också samlat pedagoger och filmkonsulenter från hela landet under ett heldagsseminarium i anslutning till BUFF (Barn och ungdomsfilmfestivalen i Malmö). Ett nordiskt barnfilmseminarium arrangerades med inbjudna aktörer på regional och kommunal nivå från hela landet. Detta är några exempel på stödjande och kunskapsutvecklande verksamhet som efterfrågas allt mer.

Effekter av bidragsgivningen

Det mångåriga statliga ekonomiska stödet har bidragit till att utveckla en basnivå av regional verksamhet över hela landet. Genom nätverksträffar, kunskapsutbyte, samordning och ibland extra projektmedel har Filminstitutet bidragit till att kvalitén på verksamheten har kunnat utvecklas, med utgångspunkt i varje regions förutsättningar.

Den filmpedagogiska verksamheten bedrivs på ett stabilt och långsiktigt sätt över hela landet. Detta är ett resultat av ett långvarigt utvecklingsarbete mellan Filminstitutet och regionala resurscentrum. En tydlig tendens är att allt fler resurscentrum lägger tonvikten vid den strategiska delen av arbetet, exempelvis rådgivning och kompetensutveckling för lärare och rektorer samt samordning av pedagoger. Många resurscentrum strävar också efter att hitta långsiktiga arbetsmodeller där utbildning i film och rörliga bilder ska bli en integrerad del av den ordinarie undervisningen i skolan. På flera håll drivs även pilotprojekt inom förskola, särskola och kulturskola för att pröva nya metoder att nå flera målgrupper.

Under de senaste två till tre åren har visningsfrågorna kommit allt mer i fokus, också på de nätverksträffar som Filminstitutet arrangerat. Den drivande faktorn är digitaliseringens möjligheter för utvecklingen av biografen som kulturell mötesplats för rörlig bild. De regionala filmkonsulenterna har kartlagt biografbeståndet i sina respektive län, arrangerat informationsmöten för biografägare och kommunpolitiker om vad det kommande tekniskskiftet innebär. Filminstitutet har bidragit med både kunskap och råd, såväl till den regionala som kommunala nivån. Några regionala resurscentrum har arrangerat biografvisningar för synskadade.

Utmaningen för såväl stat som region och kommun är att under 2012 hitta former för hur vi kan öka alla människors möjligheter att ta del av ett rikt filmutbud på biograf.

Allt fler regioner ökar sin länsöverskridande samverkan när det gäller växthus och talangutveckling. Det har visats sig vara både resurseffektivt och kvalitetshöjande t ex när det gäller utbildningar och workshops. Det har också stimulerat till nya samarbeten mellan filmare. Totalt nåddes ca 2 400 unga filmare av resurscentrumens växthusinsatser varav drygt 1 000 var kvinnor och knappt 2 200 var upp till 26 år.

Trots att Filminstitutets stöd till regionerna successivt minskar ökar efterfrågan ytterligare på Filminstitutets nationella överblick, samordning och expertkompetens inom både pedagogik, visning och talangutveckling. Filminstitutet avser därför att också under 2012 arrangera nätverksträffar och seminarier för regionala filmkonsulenter, tjänstemän och andra nyckelaktörer från hela landet

1.2 Stöd till film i skolan

Målet är att genom stöd till skolbio bidra till att barn och ungdomar ges möjlighet till kvalitativa filmupplevelser bl.a. på biograf samt till att fördjupa sina kunskaper om rörliga bilder och om filmarbetet.

År 2011 fördelades 1 844 500 kr till filmpedagogiska projekt i 25 kommuner.

Stöd till film i skolan 2009-2011 (kr)

År	Fördelat stöd	Antal projekt	Antal
	3 025 500	63	62
2010	2 443 000	47	47
2011	1 844 500	26	25

Årets sökanden har i första hand varit kommuner som sedan tidigare beviljats stödmedel och som sökt fortsatt stöd för sitt andra eller tredje projektår. Att färre nya kommuner har sökt stöd har enligt Filminstitutets efterforskningar att göra med att lärarna varit upptagna med att implementera den nya läroplanen för grundskolan, LGR11. Mycket talar för att intresset för Filminstitutets filmpedagogiska stöd kommer att öka igen, när denna implementering väl är genomförd, inte minst för att de nya läroplanerna lyfter fram de estetiska ämnena som ett eget kunskapsområde på ett tydligare sätt än tidigare.

Stödet till Film i skolan är strategiskt i den meningen att det avser att långsiktigt bygga upp skolarnas kompetens och arbete med film och rörlig bild. Resultatet är att allt fler kommuner tagit ansvar för arbetet med skolbio och film i skolan. Under 1996 till 2010 har antalet kommuner som bedriver skolbio utan stöd från Filminstitutet mer än dubblats. Samtidigt är det tydligt att kommunerna anpassar sig till nya förutsättningar, ekonomiska som tekniska. Skolorna använder i högre grad än tidigare egen teknik och visar film på skolan.

Minskade skolbiobesök är därför inte detsamma som ett minskat intresse för att arbeta med film i skolan. Snarare är det så att filmens roll i skolan är starkare än någonsin tidigare, bara det att såväl filmtittande som filmskapande idag, i allt större grad än tidigare, sker i skolans egna lokaler.

Filminstitutets fokus har i och med detta förflyttats från att bidra till att initiera verksamhet med skolbio till att i större utsträckning fungera som resurs och stöd för att utveckla det arbete som kommuner och skolor själva bedriver. Det sker i första hand genom produktion av filmhandledningar som fungerar som pedagogisk hjälp och som repertoartips till kommuner, skolor och lärare men också genom seminarier och nätverksträffar som nämnts under avsnittet om stöd till regionala resurscentrum.

Filminstitutets stöd till filmpedagogisk verksamhet kompletterar på flera sätt de projekt som stöds via Kulturrådets satsning ”Skapande skola”. Filminstitutets stöd kan exempelvis användas till fortbildning, vilket inte är möjligt inom ramen för Skapande Skola, och det finns en stor efterfrågan från lärare och skollädares på ökade kunskaper om film. Ett intresse som inte lär svalna nu när de estetiska ämnena blir en tydligare del av skolans kunskapsmål i och med LGR 11.

Filmhandledningar

Filminstitutets mest centrala filmpedagogiska produkt är filmhandledningarna; ett informations och frågepaket kring enskilda filmtitlar som hjälper lärare och elever att bearbeta den gemensamma filmupplevelsen.

Under 2011 har Filminstitutet publicerat filmhandledningar till 33 olika titlar inom olika genrer, såväl spelfilmer, dokumentärer som kortfilmer. Handledningarna är populära och uppskattade av skolorna. Ett tecken på det är den höga nedladdningsfrekvensen på vår webbsida. Den i särklass mest nedladdade filmhandledningen under 2011 är det svenska klassrumsdramat Tusen gånger starkare av Peter Schildt och som bygger på en bok av Christina Herrström. Den har laddats ner cirka 4 000 gånger.

Det är ganska symptomatiskt att det är filmhandledningen till en svensk film som är mest nedladdad. En lyckad svensk barn- och ungdomsfilm är väldigt populär i skolorna och kan vara aktuell i många år. Faktum är att åtta av de tio populäraste filmhandledningarna under 2011 är till svenska filmer, trots att de flesta har ett par år på nacken. Ungdomsfilmen I taket lyser stjärnorna, som legat överst i flera år, är näst mest nedladdad och bland övriga filmer finns såväl nya filmen I rymden finns inga känslor som den lite äldre Elina – som om jag inte fanns.

De populäraste utländska filmerna i skolbiosammanhang är filmer som speglar aktuell samtidsproblematik och låter publiken resa till andra kulturer, som Flyga Drake och Slumdog Millionaire. Sedan ligger den moderna klassikern Billy Elliot alltid högt upp, vilket speglar två saker; att det är en kvalitetsfilm och att det är svårt att hitta ny bra film för den så kallade mellanåldern (10-13 år).

Filminstitutets import och distribution av film

Inom ramen för uppdraget Film i skolan har Svenska Filminstitutet bedrivit en viss egen import av film samt tagit över filmkopior från andra filmdistributörer för att säkerställa en bred och varierad repertoar av film för skolbio. Även filmer lämpliga för filmklubbar och filmstudiorörelse har övertagits. I december 2010 beslutade Filminstitutet att lägga ner verksamheten eftersom minskad efterfrågan inte längre berättigar en fullskalig distributionsresurs. I april 2011 avslutades distributionsverksamheten.

Filminstitutet har samarbetat med Folkets Bio för att säkerställa att de unika filmpaketerna för de allra yngsta, knattefilmerna, fortfarande finns på biomarknaden. Folkets Bio har under 2011 fått ett extra stöd för att tillgängliggöra dessa filmer för biografvisning, under namnet Knattefilm c/o Folkets Bio.

Filminstitutet bedriver en nära dialog med branschen för att försöka uppmuntra ett diversifierat barnfilmsutbud och för att garantera att filmer som har filmhandledning behålls i distribution längre än annan repertoarfilm för att garantera att skolor och kommuner har möjlighet att hinna boka och se filmerna inom ramen för skolbio. Det är ett arbete som kommer att fördjupas under 2012.

Tyvärr verkar effekterna av Filminstitutets beslut att avveckla distributionsverksamheten fått något större konsekvenser än beräknat. Det beror dels på att det var få titlar som återtogts av de ursprungliga distributörerna och dels på att distributionsbolagen håller nya titlar i distribution kortare tid än förut, då de digitala kopiorna sällan sparas utan i stället återanvänds för att spela in nya filmer på när filmen har gjort sitt på den ordinarie biografrepertoaren. Det har påverkat valmöjligheten negativt för skolbiobokare på framför allt mindre orter.

Satsning på klassiker

Svenska Filminstitutet lanserade under 2010 ett studiematerial i form av en dvd med filmklipp ur svenska och internationella filmklassiker kallad "Filmens första år - en resa genom stumfilmen 1895-1929". Antologin innehåller klipp från fyrtio filmer från filmhistoriens första århundrade, fram till ljudfilmens genombrott. Det finns fördjupande och förklarande texter till alla klipp som går att ladda ner från nätet. Filmantologin har även under 2011 fortsatt att distribueras gratis till skolor och intresset för den här typen av material tycks öka. En förklaring kan vara att det i de nya kursplanerna för svenska på gymnasiet står att alla ska läsa filmhistoria. Det är många lärare som tidigare inte undervisat i filmkunskap som därmed behöver material att arbeta med.

1.3 Främjande av distribution och visning av värdefull film

Målet är att stimulera till förnyelse och utveckling av distribution och visning av värdefull film samt att bidra till att tillgången till ett brett utbud av värdefull film i olika visningsformer i hela landet säkerställs. Målet är vidare att bidra till att biografens roll som kulturell mötesplats upprätthålls och utvecklas i hela landet och att medverka till att antalet biobesök ökar.

Filminstitutet främjar distribution och visning av värdefull film genom stöd till lansering av importerad kvalitetsfilm, spridning av kort- och dokumentärfilm, filmfestivaler samt visningsorganisationer. I detta kapitel redovisas vilka insatser som gjorts för att uppnå dessa mål samt resultatet av dessa insatser.

Genomförda insatser

I den handlingsplan för insatser inom biograf- och distributionsområdet som Filminstitutet tog fram för perioden 2008 -2010 var kvalitetsfilm ett nyckelbegrepp, vilket bland annat resulterade i en kraftig ökning av stödet till lansering av importerad kvalitetsfilm och av stödet till filmfestivaler. En effekt av handlingsplanen var också att de fyra stöden som nämns ovan tydligare sammanfördes i ett stödområde med det gemensamma målet att *främja distribution och visning av kvalitetsfilm*. Under 2011 har detta arbete fortsatt. Efter en analys av stödområdet har strategiska diskussioner

genomförts med visningsorganisationer, regioner och kommuner med fokus på situationen i de större städer där utbudet är begränsat idag.

Stöd till visningsorganisationer 2009-2011(kr)

	2009	2010	2011
Summa stöd	7 200 000	8 370 000	7 780 000
Antal organisationer	6	8	7

Det sammanlagda stödet till visningsorganisationer var något lägre 2011 än 2010, vilket beror på att tre projektstöd till två nya organisationer beviljades under 2010 vilka finansierades med återförda och icke-utnyttjade stödmedel.

Totalt fördelades 7,78 miljoner kr i stöd till Folkets Hus och Parker, Folkets Bio, Sveriges Förenade Filmstudios, FilmCentrum, Våra Gårdar, Bygdegårdarna och Doc Lounge. Utöver verksamhetsstödet fick Folkets Bio även ett särskilt projektstöd för övertag av några av de barnfilmer som Filminstitutet tidigare har distribuerat.

Stödet går till ideella organisationer, vilka genom att samordna icke-vinstdrivande biografer är viktiga för spridningen av kvalitetsfilm (dvs. filmer som uppskattas av kritiker och festivaler men har svårt att nå en stor publik). Folkets Bio och Folkets Hus och Parker har prioriterats i stödgivningen mot bakgrund av att dessa organisationer står bakom ett stort antal av landets komplementbiografer (vilket vi återkommer till nedan).

Stöd till importerad kvalitetsfilm 2009-2011 (kr)

	2009	2010	2011
Summa stöd	6 015 000	5 340 000	5 430 000
Antal årsbaserade	3	3	2
Antal titelstöd	16	18	24
Antal versioneringsstöd	4	2	1

Drygt 5,4 miljoner kr fördelades till lansering av importerad kvalitetsfilm 2011. Två distributörer – Folkets Bio och Atlantic Film – fick liksom tidigare årsbaserade projektstöd om 1,5 Mkr respektive 0,9 Mkr. Parallellt fördelades stöd till 24 enskilda titlar, vilket var fler än både 2010 och 2009. En anledning till att titelstöden ökade var att en av de distributörer som tidigare haft projektstöd fick avslag på projektstödsansökan och istället fick söka titelstöd detta år. Ytterligare en anledning till att titelstöden ökade var att en ny kvalitetsfilmsdistributör etablerades på marknaden, Tri Art Film som totalt fick 8 titelstöd beviljade under året. Versioneringsstöd, dvs. dubbningsstöd, beviljades till en utländsk barnfilm.

Stöd till filmfestivaler 2009-2011 (kr)

	2009	2010	2011
Summa stöd	3 580 000	3 480 000	3 677 000
Antal festivaler	12	10	11

Totalt fördelades nästan 3,7 miljoner kr till 11 filmfestivaler. I stödgivningen har de festivaler prioriterats som med ett stort antal film, seminarier, journalister och filmintresserade varje år bidrar till att öka intresset för kvalitetsfilm i Sverige. Göteborg International Filmfestival och Stockholms Internationella Filmfestival fick de största bidraget om 1,28 Mkr resp. 0,7 Mkr. BUFF Filmfestival fick 0,46 Mkr och Uppsala Internationella Kortfilmfestival och Tempo Dokumentärfestival fick vardera 0,35 Mkr i stöd. Mindre stöd fördelades även till CinemAfrica Filmfestival, Novemberfestivalen, Bergmanveckan, Fantastisk Filmfestival, Norrköping Filmfestival Flimmer och Eksjö Animation.

Stöd till spridning av kort- och dokumentärfilm 2009-2011 (kr)

	2009	2010	2011
Summa stöd	1 600 000	1 681 000	1 788 000
Antal projekt	12	17	16

Stödet går till lanseringskostnader för svenska kort- och dokumentärfilmer, och en trend är att allt fler producenter tar hand om lanseringarna själva. Under året fördelades nästan 1,8 miljoner kr till spridning av kort och dokumentärfilm. Totalt fick 16 olika projekt stöd. Bland stödmottagarna fanns, förutom renodlade distributörer som Folkets Bio och FilmCentrum, också ett stort antal produktionsbolag: Atmo Media Network, Auto Images, Filmfront, Laika Film & Television, Mantaray Film, Ronja Film och Story.

Bredden i filmutbudet

De insatser som genomförts utifrån handlingsplanens prioriteringar har gett tydliga resultat vad gäller bredden i utbudet. Trots farhågor i branschen har inga stora förändringar inträffat avseende filmutbudet på biograferna efter Astoria-kraschen 2007. En förklaring till detta är att det utökade stödet till lansering av importerad kvalitetsfilm har möjliggjort lanseringar av ett fortsatt stort antal kvalitetsfilmer.

Antalet premiärsatta filmer var något större 2011 än 2010, men på ungefär samma nivå som 2009. För andra året i rad ökade antalet filmer som var från övriga delar av världen än Europa och USA. Totalt hade 18 titlar från övriga världen premiär 2011, vilket är den högsta noteringen sedan 2006. Folkets Bio utmärkte sig med inte mindre än sju premiärsatta långfilmer från övriga världen. Folkets Bio har också i flera år prioriterats inom stödet till lansering av importerad kvalitetsfilm. Atlantic Film premiärsatte tre filmer från övriga världen under året, och även denna distributör hade projektstöd för lansering av importerad kvalitetsfilm. Filminstitutet har löpande diskussioner kring utbudet av filmer med distributörerna.

Premiärsatta långfilmer på biograf 2009-2011*

	2009	2010	2011**
Antal titlar totalt	236	222	238
Varav Sverige	40	35	36
Varav Europa	66	72	74
Varav USA	120	102	110
Varav Övr. världen	10	13	18

*Med premiärsatta långfilmer avses här filmer med minst 10 öppna biografvisningar.

**Alla uppgifter för 2011 är än så länge preliminära.

Av de totalt 72 titlarna år 2011 distribuerades 33 med lanseringsstöd från Filminstitutet. I en internationell jämförelse skiljer sig inte bredden i filmutbudet i Sverige så mycket från det i andra europeiska länder. En skillnad är dock att andelen nationell film är något lägre medan andelen för övriga Europa är större i Sverige. Även i detta fall är stödet till lansering av importerad kvalitetsfilm en del av förklaringen, då det har gått till ett stort antal av de europeiska filmer som haft premiär i Sverige. Men också MEDIA-programmet är en förklaring med dess stöd till spridning och visning av europeisk film. Den relativt låga andelen för nationell film speglar underfinansiering i produktionsledet och behov av utökat stöd till svensk film.

Kvalitetsfilmens spridning i landet

Om man jämför besökssiffror för kvalitetsfilmer i olika europeiska länder är resultatet för Sverige lågt. Detta också om man tar hänsyn till ländernas olika folkmängd. Biobesöken per capita är också lägre i Sverige än i många andra europeiska länder (för att inte tala om i USA).

En möjlig förklaring till de relativt låga besökssiffrorna för kvalitetsfilm i Sverige är att visningarna ofta är koncentrerade till de tre storstäderna, samtidigt som majoriteten av befolkningen finns utanför dessa städer. I flera av de 25 största städerna är det många kvalitetsfilmer som inte visas över huvud taget. Detta gäller även smalare svenska kvalitetsfilmer. Även om spridningen av svensk film generellt sett är bred så gäller detta långt ifrån alla svenska filmer.

I tabellen nedan redovisas spridningen av de filmer (såväl svenska som utländska) med minst 3,0 i recensionsindex¹ som hade premiär 2010 respektive 2011. Även om siffrorna för 2011 än så länge är preliminära kan man konstatera att utbudet skiljer sig kraftigt mellan städerna, även mellan dem med jämförbar folkmängd, och att dessa skillnader verkar vara relativt konstanta.

En viss förbättring verkar dock ha inträffat i Helsingborg, vilket kan förklaras av att den relativt nyetablerade komplementbiografen Röda Kvarn, (Folkets Hus och Parker), under året utökade verksamheten med visning av betydligt fler filmer än året innan.

Utmärkande för många av de städer som har minst mångfald i utbudet är att de enbart har en biograf. Detta gäller till exempel Linköping, Södertälje, Eskilstuna, Täby och Halmstad. Kännetecknande för de städer som har störst mångfald i utbudet är å andra sidan förekomsten av en eller flera komplementbiografer². Utöver de tre storstäderna gäller detta bland annat Uppsala, Västerås, Örebro, Norrköping, Lund, Umeå och Östersund. Även enskilda salonger i multiplexbiografer kan bredda utbudet, vilket framgår till exempel i Gävle och Sundsvall.

I detta sammanhang är stödet till visningsorganisationer av stor betydelse. Folkets Hus och Parker har t ex genomfört en större satsning på nya komplementbiografer, och i många av de städer som har störst utbud är livaktiga Folkets Bio-föreningar en viktig förklaring. Dessa båda visningsorganisationer har också prioriteras i stödfördelningen i enlighet med handlingsplanens fokus.

Visade långfilmer med minst 3,0 i recensionsindex i de största städerna 2010-2011

Stad	Invånare	Antal 2010	Antal 2011*	Andel 2010	Andel 2011*
Stockholm	1 344 251	94	109	100 %	100 %
Göteborg	529 883	91	103	97 %	94 %
Malmö	275 456	94	98	100 %	90 %
Uppsala	136 815	77	86	82 %	79 %
Västerås	109 672	85	93	90 %	85 %
Örebro	102 875	69	77	73 %	71 %
Linköping	101 897	36	37	38 %	34 %
Helsingborg	95 293	61	81	65 %	74 %
Jönköping	87 885	61	48	65 %	44 %
Norrköping	86 378	73	85	78 %	78 %
Lund	80 005	91	94	97 %	86 %
Umeå	75 343	71	72	76 %	66 %
Gävle	70 273	67	57	71 %	52 %
Borås	65 270	49	45	52 %	41 %
Södertälje	63 309	24	14	26 %	13 %

¹ Recensionsindex bygger på ett genomsnitt från Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Göteborgsposten, Sydsvenskan, Metro, Aftonbladet, Expressen, Helsingborgs Dagblad, Uppsala Nya Tidning, Cinema, TV4 Nyhetsmorgon, SVT Morgon, moviezine.se, TT, Spektra och SR P4 Filmprojektet.

² Med komplementbiograf menar vi här en biograf med minst 100 föreställningar per år där minst 30 procent av föreställningarna är av filmer från Europa (exkl Sverige) och övriga världen (exkl USA) med färre än 250 000 besökare (totalt per film).

Eskilstuna	63 093	26	34	28 %	31 %
Karlstad	60 674	64	57	68 %	52 %
Täby	60 456	23	26	24 %	24 %
Växjö	58 027	60	54	64 %	50 %
Halmstad	57 850	21	24	22 %	22 %
Sundsvall	50 460	54	50	57 %	46 %
Trollhättan	45 931	17	23	18 %	21 %
Luleå	45 880	44	36	47 %	33 %
Östersund	43 755	59	64	63 %	57 %
Borlänge	41 140	29	21	31 %	19 %

*Alla uppgifter för 2011 är än så länge preliminära.

Visningsmöjligheter i de större städerna

Brister i biografstrukturen i de större städerna är alltså en viktig förklaring till att spridningen av kvalitetsfilm inte är större i landet och att besöken inte är fler. Kapaciteten vad gäller platser och salonger har i många av städerna minskat sedan 2005. Detta gäller också Stockholm och Göteborg där ett stort antal potentiella besökstillfällen har gått förlorade. Distributörer och producenter vittnar om trängsel på repertoaren och svårigheter att nå ut. Biobesöken per capita är också lägre i Stockholm, Göteborg och Malmö än i städer som Lund, Karlstad, Umeå och Växjö. Om visningsmöjligheterna i de tre storstäderna ökar så kan distributörerna stärkas vilket i sin tur kan öka kvalitetsfilmens spridning i hela landet.

De biografstöd som Filminstitutet fördelar inom ramen för Filmavtalet är viktiga vad gäller att bevara och utveckla biografstrukturen i landet. En något större andel av biografstöden skulle dock kunna gå till biografer i de 25 största städerna om fler av de stödberättigade biograferna i detta segment ansökte om stöd. Synpunkter från biografägarna pekar på att biografstödens nuvarande regelverk kan vara en förklaring till att inte fler söker. Text har en förändring av riktlinjerna efterfrågats så att även enskilda salonger i multiplex skulle kunna få stöd om de visar ett kompletterande utbud av kvalitetsfilm. En ny stödform liknande Europa Cinemas repertoarbaserade stöd till komplementbiografer har också efterfrågats.

Ett problem med biografstöden i sammanhanget – inklusive det nya statsfinansierade stödet till digitalisering – är också att stöd till etablering av nya biografer inte kan beviljas. Ett etableringsstöd skulle vara positivt med tanke på de svaga punkter som finns i den nuvarande biografstrukturen på flera strategiskt viktiga orter. Under 2012 ska Filminstitutet arbeta vidare med frågan om hur vi bäst kan stötta mångfalden i filmutbudet på biograf.

Intresset för kvalitetsfilm

En analys av ett urval kvalitetsfilmers spridning i landet som Filminstitutet har gjort visar att andelen av besöken som skedde i storstäderna var högre än andelen erbjudna stolar där. Med andra ord var beläggningsgraden högre i storstäderna vilket kan tolkas som att intresset för kvalitetsfilmen är större i storstäderna. Ur ett kortsiktigt ekonomiskt perspektiv skulle det därmed kunna vara motiverat att koncentrera visningarna av liknande filmer till storstäderna i ännu högre grad. Man kan å andra sidan även hävda att visningstillfällena och de erbjudna stolarna utanför storstäderna inte är tillräckliga för att skapa och upprätthålla intresset för ett brett filmutbud. Ur ett långsiktigt och kulturpolitiskt perspektiv är det då motiverat att genom stöd bidra till kvalitetsfilmens utbredning.

För att öka kvalitetsfilmens utbredning, såväl vad gäller besök som geografisk spridning, krävs fler biografsalonger, fler distributionskopior och fler föreställningar som på lång sikt kan leda till ett ökat intresse för och efterfrågan på kvalitetsfilm. Men på kort sikt kan även andra insatser mer direkt öka intresset för kvalitetsfilm, och därmed också distributörernas initiativ att lansera filmerna brett.

Trots att utbudet i DVD-fönstret är närmast obegränsat, eller just därför, kvarstår biografernas och festivalernas unika roll för att sätta fokus på och därigenom öka synligheten och intresset för den smalare filmen. I ett kulturliv som i ökande grad kretsar kring händelser framstår inte minst festivalerna som viktiga mötesplatser mellan kvalitetsfilmen och olika "ambassadörer".

Här uppmärksammas den konstnärliga filmen av journalister och andra opinionsbildare, och här äger offentliga samtal om film rum. Det gör att sådana mötesplatser är avgörande för konststartens utveckling och de bör därför ha en framskjuten plats i den framtida filmpolitiken. Det utvidgade stödet till filmfestivaler som aviserades i handlingsplanen har varit betydelsefullt, men den sårbara ekonomin är en hämmande faktor för alla de stora filmfestivalerna.

1.4 Stöd till film och video för syntolkning och textning på svenskt språk

Målet med stödet är att bidra till att film görs mer tillgänglig för personer med funktionsnedsättning. Film för barn och ungdomar ska prioriteras

År 2011 fördelades drygt 1,9 miljoner kr i stöd till film för syntolkning och textning. Av dessa medel gick ca 2/3 till syntolkningsprojekt och 1/3 till textningsprojekt

Stöd till film och video för syntolkning och textning på svenskt språk 2009-2011 (kr)

	2009	2010	2011
Fördelat stöd	1 636 910	1 498 102	1 966 356
Varav textningar	51 %	50 %	33 %
Varav syntolkningar	49 %	50 %	67 %

2011 kan man se en tydlig förändring i fördelningen mellan textnings- och syntolkningsprojekt, i jämförelse med tidigare år. Detta är inte ett resultat av någon medveten strategi hos Filminstitutet utan speglar fördelningen av ansökningar mellan de olika projektyperna. Att en så stor andel av de totala medlen gått till syntolkningsverksamhet kan åtminstone delvis förklaras med att Filminstitutet under året fördelat flera större stöd till helt nya projekt. Där har stödmedlen inte bara finansierat visningar utan även utbildning av syntolkare och inköp av syntolkningsutrustning.

Antalet och den geografiska spridningen av svenska filmer som syntolkats respektive gjorts i en textad version

Antalet stödda filmer/visningar i olika medier 2009-2011

		2009	2010	2011
Syntolkningar	Bio	114	101	137
	Dvd	8	4	7
Textning	Bio	12	14	15
	Dvd	48	29	33

Totalt beviljades stöd till 137 syntolkade filmvisningar på biograf (ca 100 av dessa visningar var planerade att genomföras under 2011, resterande visningar planerades till 2012.) Stöd beviljades även till 7 syntolkade dvd-utgåvor.

Stöd beviljades också till textning av 15 svenska filmer för visning på biograf, för 1-4 textade filmkopior per film. Stöd till textning på dvd gavs till 33 svenska filmer.

Syntolkad film på biograf

Under 2011 genomfördes ca 100 syntolkade filmvisningar på biograf. (Motsvarande siffra för 2010 var 69 visningar) Det sammanlagda antalet synskadade besökare på dessa visningar var ca 1 300. (Motsvarande siffra 2010: 872 besökare).

Den största förklaringen till att antalet syntolkade filmvisningar har ökat är att det tillkommit ett antal nya aktörer som bedriver syntolkad filmverksamhet, dels på regional nivå, dels på nationell nivå där föreningen *Syntolkning.Nu* har ambitionen att både bli ett nätverk för syntolkare och en arrangör av syntolkad kulturverksamhet över hela landet.

Syntolkade filmvisningar per län 2010-2011

Län	Antal visningar 2010	Antal visningar 2011
Blekinge län	1	0
Dalarnas län	0	2
Gotlands län	0	0
Gävleborgs län	3	3
Hallands län	0	0
Jämtlands län	0	0
Jönköpings län	0	2
Kalmar län	3	5
Kronobergs län	6	4
Norrbottnens län	0	0
Skåne län	3	5
Stockholms län	10	10
Södermanlands län	0	2
Uppsala län	4	2
Värmlands län	0	0
Västerbottens län	8	4
Västernorrlands län	6	5
Västmanlands län	13	17
Västra Götalands län	9	26
Örebro län	4	11
Östergötlands län	0	2

Det totala antalet genomförda syntolkade filmvisningar är lägre än det antal man ursprungligen beviljades stöd för. Både antalet genomförda visningar och den geografiska spridningen av dessa påverkas i hög grad av att syntolkade filmvisningar, med några undantag, bedrivs av ideella krafter och därmed är sårbar. I vissa regioner saknas eldsjälarna och därför bedrivs inte heller någon syntolkad filmverksamhet där. Flera landsting har dock börjat ta ansvar för det syntolkade utbudet, vilket på sikt kan förbättra kontinuiteten. För att ytterligare stärka det regionala och lokala arbetet med syntolkade filmvisningar och på sikt öka både antalet visningar och den totala publiken, genomförde Synskadades Riksförbund under 2011, med stöd från Svenska Filminstitutet en kurs för syntolkningsarrangörer.

Syntolkad film på dvd

Som nämns ovan beviljades stöd till sju syntolkade dvd-utgåvor av svensk film under året. Syntolkningarna finns på de ordinarie dvd-utgåvorna och är därmed tillgängliga för synskadade i hela landet. Statistik över hur många synskadade som nyttjar de syntolkade dvd-utgåvorna saknas dock.

Textad film på biograf

Fram till 2009 var trenden att det blev allt svårare för textade svenska filmer att få plats på biografrepertoaren i de större svenska städerna och att därmed nå den största delen av den döva och hörselskadade publiken. 2009-2011 har Svenska Filminstitutet arrangerat en serie dialogmöten mellan filmdistributörer, biografägare och intresseorganisationer för döva och hörselskadade. På dessa möten har aktörerna formulerat en gemensam ambition att förbättra situationen vad gäller programsättning av och information om visningar av textad svensk film, så att den får möjlighet att nå så många som möjligt i målgrupperna.

Totalt hade 12 textade svenska filmer biografpremiär under 2011. Den totala publiken på textade svenska filmer var 24 944 besökare (motsvarande siffra för 2010 var 23 028 besökare.)

Eftersom det under de senaste två åren bedrivits ett aktivt arbete för att programsätta textade svenska filmkopior i de största svenska städerna, beskrivs här den geografiska spridningen utifrån hur många av de textade svenska filmerna som visats i de 20 största orterna.

Antal textade svenska filmer visade i de 20 största orterna 2009-2011

Ort	2009	2010*	2011
Borås	0	0	0
Gävle	0	7	9
Göteborg	4	13	13
Eskilstuna	0	0	0
Halmstad	0	0	0
Helsingborg	1	10	10
Jönköping	1	8	11
Karlstad	1	6	11
Linköping	3	7	12
Lund	1	6	10
Malmö	3	8	10
Norrköping	2	7	11
Södertälje	0	0	0
Stockholm	10	12	14
Täby	0	0	0
Umeå	4	7	10
Uppsala	10	10	10
Västerås	5	9	9
Växjö	0	7	10
Örebro	9	10	11

**I resultatredovisningen för 2010 redovisades utfallet för de textade filmkopiorna – publik och geografisk spridning – endast utifrån de filmer som beviljats textningsstöd under året. I 2011 års resultatredovisning redovisas utfallet för samtliga textade filmkopior som visats på biograf under året, oavsett vilket verksamhetsår textningsstödet beviljats. Orsaken är att man annars riskerat att få en ofullständig redovisning av textningsstödet effekter, eftersom textade filmkopior numera programsätts via omfattande "turnéer" som kan sträcka sig många veckor över ett årsskifte. Därför finns det också marginella skillnader i det redovisade utfallet för 2010, om man jämför 2010 och 2011 års resultatredovisningar.*

2010 förbättrades dövas och hörselskadades tillgänglighet till svensk film på biograf radikalt. Under 2011 ökade antalet textade svenska filmer som visats i de 20 största svenska städerna ytterligare något. Däremot är den totala publiksiffran för de textade visningarna i princip identisk med 2010 års siffror, trots den ökade geografiska spridningen. Orsaken till detta ska analyseras på kommande dialogmöten med filmbranschen och intresseorganisationerna.

Textad film på dvd

De flesta nyproducerade svenska långfilmer som ges ut på dvd är numera svensktextade. En del av dessa ges ut med stöd från Svenska Filminstitutet, men många svenska filmer textas också på dvd utan att filmdistributören söker textningsstöd.

Barn- och ungdomsperspektiv

I fördelningen av stödet prioriteras barn- och ungdomsfilm. Utfallet är dock beroende av det totala utbudet av barn- och ungdomsfilm samt vilka filmer de sökande prioriterar. Av de 12 premiärsatta svenska långfilmer som visades med svensk text under 2012 var 3 barn- och ungdomsfilmer. Det är en siffra som väl speglar utbudet av svensk barn- och ungdomsfilm under året.

13 av de totalt ca 100 genomförda syntolkade filmvisningarna under 2011 var barn- och ungdomsfilmer. De flesta av de 13 filmerna är att betrakta som ungdomsfilmer. Att man syntolkar så få barnfilmer beror framför allt på att den mottagarutrustning som används på visningarna är anpassad för vuxna och upplevs som tung och svåränvänd av de yngre barnen. Den stora majoriteten av de synskadade är äldre vilket styr det totala utbudet av syntolkad film på biograf. Bland de sju dvd-filmer som fick stöd till syntolkning under året fanns en barn- och ungdomsfilm.

Tillgänglighet och digitalbio

Under 2011 fick Filminstitutet, tillsammans med Post- och Telestyrelsen, ett uppdrag av Kulturdepartementet att utreda och utveckla de tekniska förutsättningarna att använda i förväg inspelade syntolkade ljudspår på visningar av svensk film på digitala biografer. Projektet avslutas och redovisas i slutet av 2012.

Under 2012 kommer flertalet biografer i de större städerna att bli digitala. Exakt hur detta kommer att påverka visning av textad svensk film för hörselskadade och döva är fortfarande oklart. Dock är förhoppningen att den digitala tekniken kommer att underlätta och öka visning och spridning av textade svenska filmer på biograf.

1.5 Kvinnliga filmare

Målet är att skapa långsiktiga nätverk och på annat sätt öka möjligheterna för unga kvinnliga filmskapare att etablera sig som filmare.

År 2011 fördelades 980 000 kr till tretton projekt över hela landet. Därtill fördelades 110 000 kr till en studie som ska mynna ut i konkreta åtgärdsförslag för ökad jämställdhet.

I april 2010 presenterade Svenska Filminstitutet en rapport "00-talets regidebutanter och jämställdheten", där det blev tydligt att fler regisserande kvinnor behövs i den svenska filmbranschen. Som en följd därav avsatte Regeringen hösten 2010 1,1 miljoner kronor till Filminstitutet att fördela till unga kvinnliga filmare under 2011.

Regionala resurscentrum erbjöds att ansöka om medel till projekt i sina respektive län. I princip ansökte samtliga regioner om stöd. Av tjugofem ansökningar beviljades tretton, varav åtta till nätverk och fem till produktion av kortfilm. Vid fördelningen lades särskild vikt vid geografisk spridning över landet. Av demokratiska skäl är det viktigt att nå de unga kvinnorna oavsett var de är bosatta.

För att stimulera regionerna att söka stödet för arbete med unga kvinnliga filmare krävdes ingen ekonomisk motprestation. Vi ser dock av rapporterna från första årets närverkssatsningar respektive kortfilmer att de flesta regionerna har satsat egna medel, inte minst i form av projektledarskap och organisation.

Omkring 10 procent av anslaget finansierade också en studie kring unga kvinnors filmande. Studien ska resultera i konkreta förslag på åtgärder både på kort och lång sikt, och beräknas vara klar under februari 2012.

Under 2012 kommer erfarenheterna av den genomförda stödgivningen samt resultatet av studien ligga till grund för den fortsatta fördelningen av jämställdhetsmedlen. Under 2012 planeras ett seminarium som ska vara upptakten för det fortsatta arbetet med stöd till unga kvinnors filmskapande.

Reflektioner kring beviljade stöd

De flesta nätverksprojekt kom att äga rum under två till tre intensiva sommarveckor i form av lägerverksamhet. Av de nätverksprojekt som genomfördes, visades det sig att de mest framgångsrika var de som sammankopplade professionella filmarbetare med unga oetablerade kvinnliga filmare. Behovet och vikten av mentorer för unga kvinnor är också en viktig slutsats.

Flera regioner sökte för både nätverk och kortfilmsproduktion. Det gäller t ex det omfattande samarbetsprojekt som genomförts i samarbete mellan Film i Väst och Film i Skåne, där tidigare erfarenheter från större filmprojekt kunde utnyttjas. I princip verkade det som om de mest resurssvaga regionerna valde att söka för enskilda kortfilmer – projekt som inte behöver kräva så stor insats från regionen. Vid utvärderingen talar dock många unga filmare från dessa regioner om behovet av och bristen på mentorer.

Några regioner i Mellansverige har redan tidigare arrangerat samarbetsprojekt för att stimulera unga filmare (kallat Röda Fläcken) – nu kom deras ansökan att direkt gälla unga kvinnor. Tack vare stödet kom deras ekonomiska möjligheter för sitt gränsöverskridande samarbete att förbättras avsevärt.

Några regioner vittnar om svårigheter att hitta tillräckligt många unga kvinnor som vill delta i projekten, vilket fått till konsekvens att vid fördelning av stödet för verksamhetsåret 2012. En något mindre fokusering och prioritering vid de allra yngsta åldersgrupperna har också iakttagits.

1.6 Filmarkiv, bibliotek och bildarkiv samt Cinematek

Målet är att i ökad utsträckning tillgängliggöra filmer och material för forskning och allmänheten. Stiftelsen Svenska Filminstitutet ska i dialog med forskarsamhället och efter samråd med Avd. för audiovisuella medier vid KB våra och bevara film i originalformat som visats på biograf i Sverige samt material av film och kulturhistoriskt intresse. Målet är vidare att omkopiera film från nitratbas samt fortsätta arbetet med restaurering av svensk färgfilm

1.6.1 Filmarkiv

Depositioner och förvärv

Filmarkivet vid Svenska Filminstitutet samlar in och bevarar visningskopior av alla filmer som visats på biograf i Sverige (eller som underställts granskning av censuren med avseende på biografvisning), samt original- och säkerhetsmaterial till svenskproducerad biograffilm som garanterar det långsiktiga bevarandet och möjliggör framställandet av nya visningskopior. Under 2011 inkom material till 650 filmer, varav 393 tidigare saknats i samlingarna. Det totala antalet material (kopior, negativ, mastrar etc) som under året inkom uppgick till 1 136. I siffrorna ingår material som arkivet framställt i samband med restaureringar, avtalsenliga leveranser av säkerhetsmaterial, löpande depositioner av visningskopior som gått ur distribution, större depositioner av original- och bevarandematerial samt visningskopior där det deponerande bolaget kvarstår som rättighetsinnehavare. Det totala antalet titlar i samlingarna uppgick vid årets slut till 22 529, och det totala antalet material till 51 213. Observera att siffrorna (också i tabellerna nedan) endast gäller förvärv som registrerats och katalogiserats under året.

Antalet inkomna filmer och material är något fler än närmast föregående år. I realiteten var ökningen avsevärt större – i takt med att landets biografier digitaliseras ökade antalet depositioner från filmlaboratorier, distributions- och produktionsbolag, som inte längre har bruk för sina analoga originalmaterial och visningskopior. För att kunna ta hand om allt inkommande material togs nya kylkasematter i bruk under 2011. Men material inkom i en sådan omfattning att betydande delar av genomgång och registrering inte hann utföras under 2011, och därför inte finns med i statistiken.

Säkerhetsmaterial till 126 filmer som erhållit produktionsstöd eller PRS från Filminstitutet lämnades in enligt avtal, vilket är färre än under 2010 vilket beror på att färre filmer fått stöd de senaste åren. I takt med digitaliseringen av landets biografer kommer allt färre filmer att distribueras på 35 mm, och inom en snar framtid kommer detta distributionsformat helt att upphöra.

Detta innebär att säkerhets- och originalmaterial till nya svenska filmer kommer att inkomma i form av digitala mastrar och okrypterade digitala biografkopior. Därför tog Filminstitutets styrelse i december 2011 beslut om att avsätta medel för att bygga upp den nödvändiga infrastruktur som garanterar det långsiktiga bevarandet och tillgängliggörandet av filmer som enbart föreläggat i digitala biografformat. Det är i dagsläget oklart huruvida Filminstitutet kommer att kunna ta emot okrypterade biografkopior av utländsk film som visats på svenska biografer.

Filmarkivets förvärv och innehav

	2009	2010	2011
Antal leveranser av säkerhetsmaterial, titlar	134	178	126
Antal förvärv i samband med restaureringar, titlar	41	23	13
Övriga depositioner, titlar	403	436	510
Totalt antal förvärvade titlar	478	637	650
varav tidigare saknats	288	437	393
Antal förvärvade material	804	1 105	1 136
Antal förvärvade visningskopior	274	518	568
Totalt innehav	2009	2010	2011
Antal titlar per 31/12	21 699	22 136	22 529
Antal material per 31/12	48 973	50 078	51 214

Tillgängliggörande och samarbete med forskarsamhället och Kungliga biblioteket

Cinemateket är det främsta visningsfönstret för arkivets samlingar, och under 2011 ägde 441 visningar av arkivets kopior rum i Stockholm, Göteborg och Malmö, vilket innebär en ökning jämfört med föregående år. Ökningen beror delvis på färre inlån från utländska arkiv och distributörer, vilket ledde till ett större programfokus på arkivets egna samlingar. Under sista helgen i februari visades åtta program med restaurerad film ur arkivet (sju långfilmer och 18 kortfilmer) på Cinemateket i Stockholm under rubriken *Länge leve filmen!*; bl a *Pensionat paradiset* (1937), *Mälarpirater* (1923), *Fästmö uthyres* (1950) och den tidigare helt förlorade *Karusellen* (1923). Inom ramen för Cinemateket visades under året också bl a nyrestaurerade kopior av ljudexperimentet *Tonaufnahmen Berglund* (1922) och pionjär ljudfilmen *Konstgjorda Svensson* (1929). Vid Göteborg filmfestival presenterades nya kopior av *Värmlänningarna* (1957) och *Gunnar Hedes saga* (1923), samt ett program med kortfilmer inspelade i västkustmiljö.

Rättighetsinnehavare nyttjade arkivets material för framställande av nytt analogt och digitalt visningsmaterial vid 86 tillfällen under 2011, vilket är en minskning jämfört med föregående år.

Antalet visningar av arkivets filmer på externa svenska biografer nära nog fördubblades under 2011, vilket framför allt beror på att Filminstitutet lade ner sin distributionsverksamhet i april. Detta har inneburit att den nationella tillgången på distributionskopior av äldre film i princip har upphört, och arkivet kvarstår som den enda kopian till denna typ av film. Dock kommer denna typ av utlån att minska drastiskt eftersom ytterst få biografer kommer att ha kvar adekvat utrustning av 35 mm-projektörer efter omläggningen till digital distribution.

Om arkivets samlingar också i framtiden ska kunna tillgängliggöras för en bredare biopublik (Filminstitutets egna biografer kommer att kunna visa kopior på filmbas under överskådlig tid,

liksom utländska arkiv och cinematek) måste digitala biografkopior av arkivets filmer framställas, annars kommer det svenska filmarvet enbart att vara tillgängligt i lågupplösta digitala format för enskilt bruk. Den plan Filminstitutet har för att genomföra en högkvalitativ digitalisering i stor skala kommer att kräva extra resurser, vilket Filminstitutet återkommer till i budgetunderlaget.

Material ur samlingarna ställs också till forskningens förfogande genom att Filminstitutet kostnadsfritt tillhandahåller filmer för digitalisering av KB, där de sedan tillgängliggörs för enskilda forskare. Siffrorna över antal filmer som digitaliserats på KB för detta ändamål är dock ett något missvisande mått på hur ofta arkivets material via KB gjorts tillgängligt för forskning, då en och samma bandning (också från föregående år) kan nyttjas av forskare vid ett flertal tillfällen utan att det syns i de aktuella siffrorna.

Filmvetenskapliga institutionen vid Stockholms Universitet beställde under 2011 fram 129 filmer från arkivet för visning i Filmhuset (inkluderar såväl grund- som fortsättnings- och forskarnivå), vilket är en viss ökning jämfört med närmast föregående år. Företrädare för filmarkivet föreläste kring arkivfrågor på Filmvetenskapliga institutionens internationella masterprogram.

Filmarkivets nyttjande

	2009	2010	2011
Antal visningar av arkivets filmer på Cinemateket i Sthlm	412	241	311
Antal visningar av arkivets filmer på Cinemateket i G + M	191	118	125
Antal visningar på andra FIAF-arkiv	481	369	281
Antal filmer som beställts av Stockholms Universitet	125	109	129
Antal filmer som beställts för bandning av SLBA/KB	29	54	20
Antal material som beställts av rättighetsinnehavare	152	128	87
Antal material som beställts av arkivets personal	375	381	429
Antal övriga visningar av filmer på biograf i Filmhuset	107	59	72
Antal visningar på externa biografier i Sverige	52	54	99
Antal visningar på utländska biografier (exkl. FIAF)	72	61	46
Antal filmer som digitaliserats för filmarkivet.se	-	206	99
Totalt nyttjande	1 996	1 780	1 705

Filmarkivet.se

10 februari 2011 invigde Lena Adelsohn Liljeroth www.filmarkivet.se, ett samarbetsprojekt mellan Filminstitutet och Kungliga biblioteket där filmer ur respektive institutions samlingar tillhandahålls gratis som en streamingtjänst över nätet. Främst är det filmer som annars sällan tillgängliggörs som ligger utlagda, i huvudsak kort- och dokumentärfilm, reklamfilm och annan typ av beställningsfilm, som har ett stort intresse för såväl allmänhet som specialintresserade och forskare. Vid lanseringen fanns 319 filmer utlagda, och vid årets slut 485 (varav 65 % från Filminstitutets samlingar och 35 % från KB:s samlingar). Vid lanseringen var intresset enormt, med 50 000 besök per dag, en siffra som nu stabiliserats kring ca 3 000 besök per dag. Den genomsnittliga besökstiden är tolv minuter, vilket är en anmärkningsvärt hög siffra. Genom att göra materialet känt har vi under året fått ett femtiotal förfrågningar om vidareanvändning i allt från utställningar till nyproduktioner. I september

arrangerades en programkväll på Cinemateket kring filmarkivet.se, då ett antal s.k. husmorsfilmer visades.

I december anordnades en välbesökt tvådagarskonferens om sajten, i samarbete med KB:s Forskaravdelning och institutionerna för film vid Stockholms och Lunds universitet, med femton föreläsningar av arkivarier och forskare från olika institutioner. Runt om i världen pågår diskussioner om digitalt tillgängliggörande av kulturarvet och företrädare för filmarkivet.se har presenterat projektet för bland andra European Film Gateway i Amsterdam, Stockholm EUscreen Conference och EU-kommissionens Cinema Expert Group i Bryssel.

Filmarkivet.se

	2009	2010	2011
Antal filmer	-	-	485
varav från SFI:s samlingar	-	-	320
varav från KB:s samlingar	-	-	165
Antal vidareanvändningar	-	-	27
Genomsnittligt antal unika besök per dag	-	-	3 331
<hr/>			
Totalt antal unika besök	-	-	1 085 944

Mängden omkopierad nitratfilm samt antalet restaurerade svenska färgfilmer

Nio kort- och dokumentärfilmer producerade på cellulosanitrat mellan åren 1921 och 1940 restaurerades och omkopierades under året, bland annat utdrag ur en journalfilm med unika scener från Garbo-filmen *The Divine Woman* (1928). Under året restaurerades också långfilmen *Gränsfolken* (Mauritz Stiller, 1913), som ansågs ha gått helt förlorad till dess att en tintad nitratkopia återfanns i Polen 2009. Materialet lånades in från arkivet i Warszawa, och nya negativ och färgkopior togs fram.

2011 färdigställdes också arbetet med *Konstgjorda Svensson* (1929), vars ljudsekvenser ursprungligen förevisades med synkroniserat ljud från stenkakor. Genom ett avancerat restaureringsarbete föreligger nu filmen återigen i originalformat med synkroniserat ljud.

Inom ramen för arbetet med att restaurera svensk långfilm producerad på färgnegativ under åren 1952-79 avslutades det mycket komplicerade arbetet med att digitalt restaurera *Herr Arnes penningar* (1954), som påvisat skador som inte gick att åtgärda medelst fotokemiska tillvägagångssätt. Från de bearbetade digitala filerna framställdes också bevarande- och visningsmaterial på 35 mm.

Antalet restaurerade filmer minskade avsevärt under 2011 jämfört med föregående år, framför allt beroende på att det enda kvarvarande fotokemiska laboratoriet i Sverige lade ner sin verksamhet i september 2011 som en följd av att branschens behov av laboratorieverksamhet försvunnit i samband med övergången till digital biografdistribution. Detta är ett dilemma som arkivet delar med kolleger utomlands, då laboratorier försvinner i en allt snabbare takt. Under 2011 tog Filminstitutet fram ett beslutsunderlag där det visade sig vara mer fördelaktigt att starta upp egen verksamhet än att förlägga arbeten till utländska laboratorier. Filminstitutets styrelse beslutade därför i juni 2011 att avsätta pengar för att förvärva nödvändig utrustning och kompetens för att fr.o.m. 2012 bedriva laboratorieverksamhet i egen regi, vilket gör att filmarkivets behov av restaurerings- och omkopieringsinsatser är tillgodosett under överskådlig tid (till dess att råfilm inte längre finns att tillgå). Därmed kan orestaurerad film i arkivets samlingar säkras för eftervärlden, och material som kan användas som underlag för digitalisering tas fram. Vid behov kan dessutom slitna kopior i samlingarna ersättas.

Filmarkivets restaureringar

	2009	2010	2011
Antal kortfilmer på nitratfilmsbas	17	12	8
Antal långfilmer på färgfilmsbas	3	2	1
Antal övriga filmer	21	9	4
Totalt antal restaurerade titlar	41	23	13
Antal framställda visningskopior	37	23	14
Antal framställda referensmaterial	43	33	18
Totalt antal framställda material	80	53	32
Totalt antal framställda akter/rullar	231	125	72

Internationellt utbyte och samarbete

281 visningar av arkivets filmer ägde under året rum på 21 utländska arkiv, cinematek och museer anslutna till den internationella filmarkivfederationen FIAF, en minskning jämfört med 2010 års nivå. En av flera förklaringar är den globala ekonomiska situationen som gör att många arkiv och cinematek runt om i världen har mindre resurser för att bekosta inlån och transporter.

2011 års retrospektiv vid filmfestivalen i Berlin var tillägnad Ingmar Bergman. Sammanlagt ett drygt fyrtiotal filmer visades, varav 12 från arkivet, som också var festivalen behjälplig med utlån av textade kopior ur Svenska Institutets filmpool. I samband med festivalen visades också en omfattande utställning med en mängd bilder och föremål från bl a Filminstitutets dokumentationssamlingar, som också tillhandahöll bilder till de publikationer som gjordes till retrospektiven och utställningen.

Den nyrestaurerade *Gränsfolken* (1913) visades vid den årligt återkommande arkivfestivalen Il cinema ritrovato i Bologna i juli, och *Klostret i Sandomir* (1921), *Tonaufnahmen Berglund* (1922) samt ett fragment ur Garbo-filmen *The Divine Woman* (1928) vid Le giornate del cinema muto i Pordenone i oktober. Restaurerade filmer ur arkivets samlingar visades också vid stumfilmsfestivalerna San Francisco Film Festival i juli och Sommerkino i Bonn i augusti.

Under 2011 framställde arkivet nya kopior av svenska klassiker som förvärvades av Cinémathèque Royale i Bryssel, Deutsche Filminstitut i Frankfurt, Museum of Modern Art i New York och Kvikmyndasafn Íslands i Reykjavik.

Företrädare för arkivet deltog aktivt i debatter och seminarier vid FIAF-kongressen i Pretoria i april och vid den europeiska arkivfederationen ACE:s årsmöte i Bologna i juli. Arkivmedarbetare deltog också vid AMIA-konferensen i Austin i november, och presenterade restaurerad film. Filminstitutet var i september värd för det nordiska arkivmötet, som denna gång hade digitalt tillgängliggörande som tema.

1.6.2 Bibliotek och bildarkiv

Svenska Filminstitutets bibliotek, Sveriges enda specialbibliotek för filmlitteratur, är ett samverkansbibliotek och uppfyller KB:s krav på tillgänglighet och service – det vill säga betjäna svensk forskning, är tillgängligt för allmänheten, och erbjuder fjärrlån. Biblioteket samarbetar med Stockholms Universitetsbibliotek (SUB) och innefattar filialbiblioteket för filmvetenskap. Därutöver är Bibliotekets uppdrag är att fungera som branscharkiv och bevara material av film- och kulturhistoriskt intresse samt att tillgängliggöra dem för forskning och allmänhet. Biblioteket och bildarkivet är – tillsammans med Filmarkivet – mottagare av s.k. säkerhetsmaterial. Producenter som erhåller produktionsstöd från SFI förbinder sig att till biblioteket/bildarkivet leverera: inspelningsmanus, dialoglista, musiklista, för- och eftertexter, PR-material, affischer och affischoriginal, stillbilder samt kopia av filmen på DVD. Materialet arkiveras och görs tillgängligt för forskning.

Bibliotekets och bildarkivets nyttjande

<i>Biblioteket</i>	2009	2010	2011
Registrerade besök	25878	27160	26308
Lån ur Filminstitutets samlingar			

Hemlån	21834	27244	30092
Läsesalslån	652	609	920
Fjärrlån (inkl. omlån)	1257	1364	1226
Totalt antal lån	23743	29217	32238
Lån ur SUB:s samlingar			
Hemlån	5921	6701	6004
Fjärrlån (inkl. omlån)	86	27	64
SUB totalt	6007	6728	6068
Sammanlagt antal lån	29750	35945	38306
Bild- och affischarkivet	2009	2010	2011
Utlån av affischer	87	110	84
Antal bildbeställningar	1347	1639	1252
Totalt antal beställningar	1434	1749	1336

Besökssiffrorna, som har stigit med mer än 50 % alltsedan flytten 2005 till nya ändamålsenliga och lättillgängliga lokaler, förefaller nu ha stabiliserats på en alltjämt hög nivå. Glädjande nog fortsätter användningen av samlingarna att öka, vilket avspeglas i lånestatistiken (ökningen är jämt fördelad mellan böcker och film på DVD). I egenskap av specialbibliotek tillgängliggör biblioteket material även till låntagare utanför Stockholm. 2011 förmedlades 1226 fjärrlån till andra bibliotek i Sverige. Att fjärrlånen ligger stabilt medan lånen på plats ökar tyder på att ansträngningarna för att underlätta för låntagarna på plats (t.ex. införandet av en virtuell bibliotekskarta) varit lyckosamma. Fjärrlån har som regel sökts fram i Libris. Det bör dock påpekas att tiden för kvalitativ forskarservice minskar i takt med att lånestatistiken ökar; en omställning från kvalitet till kvantitet.

Under 2011 har åtgärder för att bevara arkivsamlingarna för framtiden vidtagits. Ett nytt kompaktarkiv med ett kontrollerat klimat optimerat för pappersmaterial har installerats i Filmhuset.

Som ett led i att öka tillgängligheten till samlingarna inleddes 2011 ett projekt syftande till att digitalisera filmmanuskript från stumfilmsperioden. Under året har ca 6000 sidor avfotograferats och uppladdats för läsning i Filmdatabasens interna gränssnitt. Begränsningen till in-house-tillgänglighet beror på att SFI inte äger upphovsrätten till materialet. En ändring av upphovsrättslagstiftningen som tillåter ABM-institutioner att digitalt tillgängliggöra sina samlingar är i detta sammanhang högst önskvärd. Delar av detta material (de som är fria från upphovsrätt) kan redan nu tillgängliggöras i fria webbtjänster såsom Europeana.

Under året har material ur samlingarna lånats ut till bl.a. Deutsche Kinemathek för den omfattande utställningen Ingmar Bergman – Von Lüge und Wahrheit i Berlin. Utställningen, som tidigare visats i Los Angeles, öppnades i oktober 2011 i belgiska Gent.

Forskning på samlingarna har resulterat i ett flertal publikationer, t.ex. Mårten Blomqvists biografi om Bo Widerberg Höggradigt jävla excentrisk och Jan Troell-biografen Regi, foto, klippning : Jan Troell av Kurt Mälarstedt. Ett japanskt TV-team har också besökt biblioteket och tagit del av fotografier och dokument för en timslång dokumentärfilm om Greta Garbo.

Bild- och affischarkiv

Bild- och affischarkivet samlar in, bevarar och tillgängliggör stillbilder och filmaffischer från svensk och utländsk film.

Under 2011 inledde arkivet ett större digitaliseringsprojekt med syfte att rädda och tillgängliggöra den omfattande samlingen av stillbilder till svensk film. Hittills har alla filmbilder till och med 1920-talet skannats och fotografierna har sen fått ny arkivsäker förvaring. Projektet fortsätter även under 2012.

Digitaliseringen av arkivets affischer i storlek 70x100 cm till svensk film är nu i det närmaste färdig och bilderna finns bland annat tillgängliga på svenskfilmdatabas.se. Efter restaurering har även de

äldsta stumfilmsaffischerna kunnat digitaliseras. Projektet möjliggjorde också ett bildspel med affischer från Ingmar Bergmans filmer som presenterades under Bergmanveckan på Fårö.

Arkivet var värd för ett seminarium under det årliga nordiska filmarkivmötet, som 2011 hölls i Stockholm. Rubriken var Det digitala bildarkivet – samtal kring insamling, bevarande och tillgängliggörande och mötet gav de nordiska bild- och affischarkiven möjlighet att utbyta erfarenheter och kunskaper.

Den dagliga forskar- och kundservicen har resulterat i ett antal nya publikationer, såsom festivalkataloger, böcker, tidskrifter och DVD-filmer. Bland annat boken *The Stig-Helmer Stories* om Lasse Åbergs folkära antihjälte och *The Criterion Collection's DVD-utgåva* av Victor Sjöströms *Körkarlen* (1921).

Svensk Filmdatabas

I Svensk Filmdatabas registreras uppgifter om all film som visas på biograf i Sverige samt svenska TV-filmer. Databasen är också katalog för bibliotekets och bildarkivets samlingar av dokumentationsmaterial (tillgängligt i databasens interna gränssnitt).

Då databasen ursprungligen var en beståndskatalog saknas uppgifter om en del äldre utländsk långfilm visad på biograf. Under 2011 har retroaktiv inmatning av dessa uppgifter inletts. Ett arbete som fortsätter 2012.

Under 2011 har flera namnkunniga filmskribenter, bl.a. Mårten Blomkvist, Mikaela Kindblom och Mikael Tapper, bidragit till ett biografiprojekt inom ramen för Svensk Filmdatabas. Ca 200 texter om svenska filmarbetare har publicerats i databasen. Under 2012 kommer ytterligare texter att läggas ut.

1.6.3 Cinematek

Cinematekets uppgift är att hålla filmhistorien levande genom biografvisningar av äldre film och samtida utländska filmer som inte fått svensk distribution. Filmerna som visas kommer ur Filminstitutets samlingar samt från utländska arkiv och från enskilda distributörer och rättighetsinnehavare. Visningarna riktas till allmänheten och äger rum i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Under hösten 2009 inledde Filminstitutet en nysatsning på Cinemateket och den 1 mars 2010 hade Cinemateket en nyinvigning i Filmhuset. Anledningen till satsningen var nedgående besöksiffror och det snabbt föränderliga medie- och teknikklimatet som har förändrat filmutbudet och publikens vanor under åren. Cinemateket hade tidigare en särställning genom möjligheten att visa äldre film. Idag ser medielandskapet annorlunda ut och publiken har tillgång till en stor del av filmutbudet på dvd, nätet, festivaler, kulturinstitut etc., vilket aktualiserat frågor Cinematekets roll. Vi har under 2011 haft stor fokus på vår programsättning, det styrdokument som togs fram 2010 för att garantera mångfalden i programmet har setts över och reviderats.

Tre punkter har varit viktiga för vårt arbete; vägledning, kontextualisering och unika upplevelser. Målet är att introducera nya filmer och filmare för både en nyfiken allmänhet och den inbitne cineasten, att sätta filmerna i ett sammanhang, både filmhistoriskt och samhällsligt och vid själva visningen erbjuda en stark upplevelse.

Vi har under året visat den kompletta versionen av *Metropolis* med nyskriven musik som framförts av Matti Bye och hans ensemble, den nyrestaurerade klassikern *Leoparden* lockade storpublik med extraföreställningar som följde. Även visningen av *Nosferatu* med nyskriven musik var utsålt.

Unga Cinemateket, vår satsning på filmhistoria för barn och ungdomar mellan 7-12 har fortsatt locka en stor publik, med en utsåld visning av *Chaplins pojke*, där många unga för första gången fick uppleva stumfilm som höjdpunkt.

Samtalsserien "Actors Studio" på Cinemateket har fortsatt att locka publik. Ett par gånger per år bjuder Cinemateket in en svensk eller internationell filmgäst för en lång intervju i Filmhuset, med stor plats för publikfrågor. Regissören David Fincher valde "Actors Studio" på Cinemateket som sitt enda offentliga framträdande under tiden han spelade in *The Girl With the Dragon Tattoo* i Stockholm och unga filmskapare fick möjligheten att ställa frågor direkt till honom. Skådespelarna Ghita Nørby och Sven-Bertil Taube, producenten Lars Jönsson och regissörerna Todd Haynes och Nahid Persson Sarvestani var andra gäster.

En av våra huvuduppgifter är att levandehålla den svenska filmhistorien genom att ge allmänheten möjlighet att se äldre svensk film. Filmer av Bo Widerberg, Per Lindberg och Jan Troell visades, Hjalmar Bergman i egenskap av manusförfattare och den så kallade svenska sensationsfilmen lyftes fram. Jan Troell besökte oss i samband med sin 80-års dag och Annalisa Ericssons bortgång uppmärksammades med en hyllningskväll. Tillgången till samlingarna hos Filmarkivet vid Svenska Filminstitutet har varit instrumental i detta arbete och har också inneburit att trots allt alla förändringar fortsätter vi att vara en av deras viktigaste visningsfönster.

Under 2011 ägnades retrospektiver åt regissörer som Orson Welles, Luis Buñuel, Lucrecia Martel, Satyajit Ray, Elaine May, Luchino Visconti, Josef von Sternberg, Apichatpong Weeraseethakul, Alice Guy Blaché och Sergei Eisenstein. Vi valde också att protestera mot fängslandet av den iranske regissören Jafar Panahis genom att tillgängliggöra hans filmer för publiken.

Andra teman har varit World Cinema Foundation som arbetar med att restaurera och visa tredje världens filmhistoria, en helg med queerfilmer från hela världen, en fantasyhelg riktad mot en yngre publik, Tv-serier, modefilm etc.

2011 var året då digitala filmkopior började visas på Cinemateket. Både nyare film och restaurerade äldre filmer börjar alltmer finnas tillgängligt för visning endast digitalt. Det kommer framöver att ställa krav på de biografer vi visar film på, att de digitaliseras i takt med kopiorna.

Som vanligt har Cinemateket, för att nå nya målgrupper, samarbetat med institutioner, organisationer och festivaler som Franska Institutet, Stiftelsen Filmform, Goethe-Institutet, Göteborg International Film Festival, Föreningen Sveriges filmfotografer, Filmvetenskapliga institutionen vid Stockholms universitet, Senioruniversitetet, Italienska kulturinstitutet, Filmhögskolan, Dramaten, Filmtidskriften Flm och magasinet Filter.

Besök

Under 2011 har Cinemateket ökat både besökssiffror totalt och per föreställning. Ökningen har varit mest markant i Stockholm där besöken per föreställning ökat med 52% efter nystarten och i ett längre perspektiv får man gå tillbaka till 1997 för att hitta bättre siffror. Stumfilmer med musikackompanjemang, restaurerade klassiker och samtal har lyft siffrorna, vilket visat att det mest unika, det som ingen annan än Cinemateket kan erbjuda, är också det som lockar publik mest.

Även svensk film har fått ett litet uppsving. Men naturligtvis finns det fortfarande visningar som inte lockar någon större publik, men vår förhoppning är att med en större riktad marknadsföring kunna lyfta även dessa filmer då dessa tenderar vara filmer vi tycker är viktiga ur ett mångfaldsperspektiv.

De förändringar med programmets utformning och innehåll som vi genomförde i Stockholm under 2010 fick genomslag i Göteborg och Malmö under 2011. Ny programtidning, fler samtal, bättre filmkopior och stumfilmer i programmet har också gett resultat där.

Cinematekets totala antal besök under året	2009	2010**	2011
Antal sålda medlemskort	-*	6508*	6967
Antal besökare	36 634	34 637	39858
Antal visningar	853	651	691
Antal besökare/visning	43	51	57

Besök- och medlemsstatistik per stad			
Stockholm	2009	2010**	2011
Antal sålda medlemskort	.*	4600*	5507
Antal besökare	23 958	24627	28513
Antal visningar	594	430	470
Antal besökare/visning	40	55	61
Göteborg			
2009	2010	2011	
Antal sålda medlemskort	.*	1248	750
Antal besökare	7450	6247	6849
Antal visningar	144	130	123
Antal besökare/visning	52	48	56
Malmö			
2009	2010	2011	
Antal sålda medlemskort	.*	660	710
Antal besökare	5226	3763	4496
Antal visningar	115	91	101
Antal besökare/visning	45	38	45

* På grund av tekniska problem med kassasystemet saknas dessvärre korrekta siffror för medlemsantalet under 2009, och lite in på 2010. ** Under januari och februari 2010 höll Cinemateket i Stockholm stängt, vilket berör knappt en fjärdedel av årets vanliga visningar.

1.7 Utlandsverksamhet

Målet är att Filminstitutet ska medverka till att svensk film når en större publik internationellt.

Svenska Filminstitutet spelar en viktig roll när det gäller att få ny svensk film visad på betydelsefulla filmfestivaler som Berlin, Cannes och Toronto, liksom för att se till att andra större och mindre festivaler världen över kan presentera ny svensk film. Filminstitutet anordnar även filmveckor, fokus på ny svensk film i samband med stora filmfestivaler och andra evenemang kring den svenska filmen. Verksamheten syftar dels till att öka det internationella intresset för svensk film, dels till att underlätta och stödja exporten av svensk film till den internationella marknaden.

Kort summering av resultat 2011

Svensk film fortsätter att vara mycket eftertraktad internationellt. Efterfrågan från utländska festivaler blir allt högre och svenska filmer väckte stor uppmärksamhet och prisbelönades på världens mest prestigefulla festivaler som Berlin, Cannes, Venedig och Toronto. Flera framgångsrika fokus på svensk film arrangerades på olika platser i världen under året, med fina publiksiffror och stor medial uppmärksamhet som resultat. 2011 ökade även exporten av ny svensk film markant. 21 nya svenska långfilmer såldes till utlandet 2011, att jämföra med tio filmer 2010.

Festivaler

Under 2011 visades svensk spelfilm på 220 filmfestivaler runt världen, att jämföra med 196 festivaler 2010. Svensk dokumentärfilm visades på 172 festivaler (117 festivaler 2010) och svensk kortfilm på ca 240 festivaler (275 festivaler 2010). De allra flesta av dessa visningar var ett resultat av arbetet på Svenska Filminstitutets utlandsenhet, som under året arbetade aktivt med ca 40 långfilmer, 35 dokumentärfilmer och 50 kortfilmer. Utöver dessa titlar har ett 60-tal äldre filmer skickats till specialvisningar och retrospektiver på internationella filmfestivaler.

Basen för arbetet är kontinuerlig information om ny svensk film, utlandsenhetens internationella nätverk samt personliga möten och aktivt arbete på plats på festivaler och marknader. Filminstitutet

står som avsändare som en kvalitativ garant in mot detta nätverk. Fokus ligger på de viktiga festivalerna där konkurrensen är som hårdast. Filminstitutets utlandsenhet arbetar aktivt med att begränsa antalet festivaler där svensk film visas och tackar nej till ett stort antal visningar varje år, dels för att kunna erbjuda högre premiärstatus på de mest betydelsefulla festivalerna, dels för att kunna göra ett bättre lanseringsarbete på de festivaler som prioriteras högst. Det är mycket viktigt att finnas på plats där även om man ett visst år till exempel inte har en film i tävlan.

Långfilm

Under 2011 fanns svenska långfilmer representerade på världens i särklass viktigaste filmfestivaler, där de dessutom vann en rad prestigefulla priser. I Berlin fick Lisa Aschans *Apflickorna* stor uppmärksamhet och tilldelades ett så kallat Special Mention. Filmen vann senare priset för bästa icke-amerikanska film på Tribeca Film Festival i New York. I Cannes vann Ruben Östlunds *Play* hederspriset Coup de Coeur i sektionen Quinzaine des Réalisateurs, och i Venedig visades Simon Kaiser da Silvas *Stockholm Östra* som öppningsfilm för sektionen Settimana della Critica. På filmfestivalen i Toronto visades utöver *Play* Axel Peterséns *Avalon*, som tilldelades den internationella kritikerjuryns pris för festivalens bästa debutfilm, och i San Sebastian vann Björn Runges tävlingsfilm *Happy End* priset för bästa foto (Ulf Brantås). Dessutom vann Pernilla Augusts *Svinalängorna* Nordiska Rådets Filmpris 2011.

Den svenska långfilm som visades på flest internationella festivaler under året var *Apflickorna* (42 festivaler), följd av *Play* (34). Den sistnämnda visades inom ramen för det officiella festivalprogrammet i Cannes, Venedig och Toronto, en närmast osannolik kombination av festivaler som oftast kräver världspremiär på de filmer som ska visas. *Between 2 Fires*, *I rymden finns inga känslor* och *Jag saknar dig* var de filmer som vann flest internationella priser (6 priser vardera).

Det internationella intresset för "Swedish Crime" håller i sig. De nya svenska långfilmer som såldes till flest antal länder under året var *Nobels testamente* och *Hypnotisören*, som idag är klara för biografrelease i 30 respektive 25 länder. Båda filmerna får svensk premiär 2012. Även mer konstnärliga filmer som *Apflickorna* och *Play* har sålts till ett stort antal länder, liksom dokumentärfilmen *The Black Power Mixtape 1967-1975*. Sammanlagt såldes 21 svenska filmer till utlandet 2011, att jämföra med tio filmer 2010.

Totalt slöts runt 250 avtal om försäljning av rättigheterna till de 21 nya svenska filmerna, där vart och ett av avtalen avser kommersiell lansering i ett specifikt land. 2010 slöts cirka 100 motsvarande avtal. Flera av filmerna har naturligtvis sålts till samma länder, varav de vanligast förekommande marknaderna är Tyskland och Benelux. Avtalen för rättighetsförsäljning av spelfilm gäller oftast "all rights", det vill säga rättigheter för biografvisning såväl som för andra visningsfönster som TV, DVD och VOD (video on demand). Det bör tilläggas att det regelbundet även säljs visningsrättigheter för äldre svensk film till utlandet. Bland annat är intresset för Ingmar Bergmans filmer fortsatt stort internationellt.

Filminstitutets utlandsenhet har i flera år arbetat hårt med att få in uppgifter och statistik om utlandsförsäljningen av svensk film från de bolag som säljer filmerna internationellt. Som en följd av ett allt närmare samarbete med försäljningsbolagen och en ökad förståelse för att god kännedom om utlandsförsäljning är av stor vikt för Filminstitutet, har rapporteringen av dessa uppgifter på sistone förbättrats avsevärt. Bolagen ser dock detaljerade uppgifter om försäljning som affärshemligheter, varför exempelvis uppgifter om hur mycket pengar rättigheterna sålts för utesluts alternativt överlämnas i förtroende till Filminstitutet.

Dokumentärfilm

Även svensk dokumentärfilm var mycket efterfrågad under 2011. Året började starkt med Göran Hugo Olssons *The Black Power Mixtape 1967-1975* i tävlan på Sundance Film Festival, där filmen belönades med World Cinema Documentary Editing Award. Efter Europapremiären på filmfestivalen Berlin har filmen visats på över 40 festivaler och sålts till 20 länder. Bara i USA har filmen gått upp på biograf i 47 städer.

På Nordisk Panorama i Århus vann *Sista kapitlet* av Peter Torbiörnsson Nordic Documentary Award och *Gerillasonen* av David Herdies och Zanyar Adami fick ett hedersomnämmande. Vid den för dokumentärfilmen viktiga festivalen IDFA – International Documentary Film Festival Amsterdam – var sex titlar uttagna varav en i tävlan (*9 scener om våld* i studenttävlan).

Kortfilm

Sverige hör idag till de världsledande länderna inom kortfilmen, vilket inte minst uppmärksammas i internationella festivalsammanhang. På filmfestivalen i Berlin visades *Sju dagar i skogen* av Peter Lasson och *Återfödelsen* av Hugo Lilja i huvudtävlan, där ytterligare tre kortfilmer visades i sidosektioner. Till filmfestivalen i Cannes blev Jens Assurs *Killing the Chickens to Scare the Monkeys* och Johannes Nyholms *Las Palmas* invalda i sektionen Quinzaine des Réalisateurs. Trailern till *Las Palmas* fick under 2011 miljoner tittare på internet världen över, vilket gav bränsle till den internationella diskussionen om kortfilmens distributionsmöjligheter.

Tre svenska kortfilmer tävlade på Sundancefestivalen 2011, Niki Lindroth von Bahrs *Tord och Tord*, Ruben Östlunds *Händelse vid bank* och Jonas Odells *Tussilago*, som precis som under 2010 var den mest visade svenska kortfilmen internationellt. På världens främsta kortfilmsfestival, Clermont-Ferrand ISFF, visades Jonas Selberg Augustséns *Höstmannen* i huvudtävlan och *Tussilago* i Lab-tävlan.

Bland de många prestigefulla priser som tilldelades svensk kortfilm 2011 märks Berlinale EFA Nomination Award (*Återfödelsen*), priset för bästa kortfilm på Nordisk Panorama (*Killing the Chickens to Scare the Monkeys*), priset för bästa film i mellanlängdsklassen i Venedigfestivalens Orizzontisektion (*Accidentes Gloriosos* av Marcus Lindeen och Mauro Andrizzi), Cinephile Award på Asiens ledande festival i Busan (*Tvillingen* av Gustav Danielsson) och publikpriser till *Las Palmas* i Bristol, Hamburg och Winterthur. I slutet av året var hela tre svenska filmer med bland de 14 som nominerades till European Film Award, *Händelse vid bank*, *Små barn, stora ord* och *Återfödelsen*.

Retrospektiver har under året gjorts på bland annat Jonas Odells, Johannes Nyholms, Filmteknarnas samt Ola Simonsson och Johannes Stjärne Nilssons kortfilmer. En rad svenska kortfilmsfokus anordnades 2010, varav de främsta på kortfilmsfestivalen i Hamburg, Festival Tous Corts i franska Aix-en-Provence och på animationsfestivalen Animator International Animation festival i Polen.

Stöd till export och lansering

Svenska Filminstitutet ansvarar inte för utlandsförsäljning av svensk film men har som en av sina uppgifter att stödja de försäljningsinsatser som sker på viktiga festivaler, till exempel genom annonsering i branschpress, arrangerande av mottagningar med fokus på svensk film och genom att koordinera den svenska delen av de gemensamma nordiska kontoren vid festivalerna i Berlin och Cannes. Filminstitutet ger också stöd till regissörer, producenter och skådespelare så att de i befogade fall kan finnas på plats internationellt och representera sina filmer.

Medverkan och marknadsföring vid en viktig festival är mycket betydelsefull för filmernas försäljning. För att stärka uppmärksamheten på plats fördelar Svenska Filminstitutet, sedan 2006 med medel inom ramen för filmavtalet, ett internationellt lanseringsstöd till producenter och säljbolag vars filmer blivit uttagna till någon av de viktigaste festivalerna. Stödet bygger på ett så kallat matching fund-system, där Filminstitutet och filmens produktionsbolag tar 50 procent var av kostnaderna. Lanseringsstödet täcker bland annat kostnader för filmkopia eller motsvarande visningsmaterial, översättning och textning av filmen, marknadsföringsmaterial som affischer och pressböcker samt vissa rese- och hotellkostnader.

Under 2011 fördelades 16 internationella lanseringsstöd för svensk spelfilm till ett sammanlagt belopp av ca 1 378 000 kr (att jämföra med 18 till ett sammanlagt belopp av ca 1 454 000 kr 2010). Med matching fund-principen innebär det att minst 2 756 000 kr tillförts marknadsföringen av svensk film. Stödet ökar tveklöst filmernas synlighet och säljbolagens satsningar.

Sedan 2006 har Filminstitutet även ett lanseringsstöd för kort- och dokumentärfilm. Dessa filmer har som regel svag ekonomi och att då ställa kravet på matchande medel skulle inte vara meningsfullt. Kravet på att filmerna ska ha blivit uttagna på en för genren viktig festival kvarstår dock. Under året delades 31 lanseringsstöd ut till svenska dokumentärer till ett sammanlagt belopp på ca 829 000 kr, medan 42 lanseringsstöd tilldelades svenska kortfilmer motsvarande en summa på ca 1 083 605 kr.

Resultatet av insatserna för att sälja svensk film är svåra att bedöma då den statistik som finns tillgänglig är bristfällig. Svenska Filminstitutet försöker på olika sätt åtgärda detta. De senaste åren har viss utveckling skett, då enstaka produktions- och försäljningsbolag valt att samarbeta med Svenska Filminstitutets utlandsavdelning genom att dela med sig av sin försäljningsstatistik.

Tabell: Försäljning av rättigheter för ny svensk film till utlandet 2011*

Titel	Antal länder som filmen sålts till (första siffran gäller bio/all rights)
<i>Nobels testamente</i>	30
<i>Hypnotisören</i>	25
<i>Apflickorna</i>	18, TV-rättigheter sålda till ytterligare 7 länder
<i>The Black Power Mixtape 1967-1975</i>	14, TV-rättigheter sålda till ytterligare 6 länder
<i>Play</i>	12
<i>Hamilton – I nationens intresse</i>	11, TV-rättigheter sålda till ytterligare 1 land
<i>Gränsen</i>	11, TV-rättigheter sålda till ytterligare 1 land
<i>I rymden finns inga känslor</i>	9, TV-rättigheter sålda till ytterligare 6 länder samt 2 försäljningar till int flygbolag *1
<i>Fyra år till</i>	8, TV-rättigheter sålda till ytterligare 5 länder
<i>Hur många lingon finns det i världen?</i>	6, TV-rättigheter sålda till ytterligare 3 länder samt 2 försäljningar till int flygbolag
<i>Simon och ekarna</i>	6
<i>Jägarna 2</i>	5, TV-rättigheter sålda till ytterligare 5 länder samt två försäljningar till int flygbolag *2
<i>Stockholm Östra</i>	5
<i>Klara</i>	4, TV-rättigheter sålda till ytterligare 13 länder *3
<i>Försvunnen</i>	4, ytterligare 1 försäljning till ett int flygbolag
<i>Cornelis</i>	3, TV-rättigheter sålda till ytterligare 3 länder
<i>Avalon</i>	2
<i>Sebbe</i>	1, TV-rättigheter sålda till ytterligare 2 länder
<i>A Bitter Taste of Freedom</i>	1, TV-rättigheter sålda till ytterligare 2 länder
<i>Jag är min egen Dolly Parton</i>	TV-rättigheter sålda till 1 land
<i>Vem?</i>	TV-rättigheter sålda till 1 land

* Siffrorna baseras på de rapporter som Svenska Filminstitutets utlandsenhet fått från de respektive filmernas försäljningsbolag. Beteckningen "TV-rättigheter" i tabellen ovan inkluderar ibland även DVD- och VOD-rättigheter.

Några förtydliganden: När en film sålts till "Russia/C.I.S." har vi endast räknat det som ett land, eftersom rättigheterna så gott som alltid säljs till hela territoriet trots att filmen i nästan samtliga fall får biografrelease endast i Ryssland. Flera andra vanligt förekommande rättighetsterritorier, exempelvis "French DOM TOM", har räknats på liknande sätt för att inte ge helt avvikande siffror. Det är dock möjligt att räkna annorlunda, varför siffrorna för antal länder som en film sålts till kan skilja sig avsevärt från varandra beroende på avsändaren.

*1: Utöver dessa försäljningar har tre internationella distributörer köpt rättigheterna för ytterligare ett 70-tal länder. Filmen kommer endast att lanseras aktivt i ett fåtal av dessa, men den kommer att visas på TV-kanaler som når de flesta av länderna.

*2: Utöver dessa försäljningar har en internationell distributör köpt rättigheterna för ytterligare ett 50-tal länder. Filmen kommer endast att lanseras aktivt i ett fåtal av dessa, men den kommer att visas på TV-kanaler som når de flesta av länderna.

*3: Utöver dessa försäljningar har en internationell distributör köpt rättigheterna för ytterligare ett 70-tal länder. Filmen kommer endast att lanseras aktivt i ett fåtal av dessa, men den kommer att finnas tillgänglig på DVD och/eller visas på TV-kanaler som når de flesta av länderna.

Svenska filmveckor och fokus

Sedan 2008 har utlandsenheten vikt en heltidstjänst åt att anordna svenska filmveckor och fokus på utvalda platser i världen. Evenemangen är ett viktigt led i enhetens arbete med att hjälpa svensk film att nå internationell distribution och att öka uppmärksamheten för svensk film generellt. Filmveckorna och fokusen anordnas företrädesvis i samarbete med befintliga festivaler eller kulturinstitutioner, och platserna där evenemangen ska arrangeras väljs ut i nära dialog med de bolag som säljer svensk film internationellt.

Under 2011 anordnades tre större fokus på svensk film ute i världen. Först ut var Tyskland där ett fokus genomfördes i samarbete med Film Fest München. Tyskland är en stor och viktig marknad för svensk film. Detta gäller distributionen av film via fönster som bio, TV och DVD, men även i egenskap av samproduktionsland för många svenska filmer. Vi hade turen att få med oss Tysklands, efter Berlin International Film Festival, största festival som samarbetspart. Under fokuset arrangerades visningar av 15 svenska långfilmer, 5 kortfilmer och 47 reklamfilmer. De senare ingick i en retrospektiv serie av Roy Andersson, som även var festivalens hedersgäst. Förutom att presentera sina filmer och möta tysk press deltog Roy Andersson i ett publikt samtal med Ruben Östlund. Totalt åtta svenska regissörer och sju producenter kom till festivalen. De senare deltog i ett samproduktionsforum där de presenterade filmprojekt för möjliga tyska samproducenter. För att öka publikens intresse för den svenska sektionen genomfördes även en konsert med artister ur filmen *We Call it Skweee* som även den visades på festivalen. Två svenska mottagningar arrangerades, varav den ena i regi av den svenska ambassaden i Berlin. I München anlätade Filminstitutet även en kontrakterad publicist, med resultatet att Sverige och svensk film stort fick medialt genomslag i Tyskland.

Sedan flera år hade det uttryckts önskemål om ett svenskt fokus i Mellanöstern från de bolag som säljer svensk film internationellt. Efter ett par års kontakt med filmfestivaler i regionen arrangerade Filminstitutet i oktober 2011 ett svenskt fokus i Abu Dhabi, huvudstad i Förenade Arabemiraten.

Det var första gången som Abu Dhabi Film Festival genomförde ett fokus på ett europeiskt land, och dessutom första gången på ett icke-muslimskt land. Värt att notera var att de i sitt urval presenterade filmer med en intressant politisk agenda. I Förenade Arabemiraten och i en festival finansierad av landets kulturministerium visades bland annat *Apflickorna* (med ett tydligt homosexuellt tema), *The Black Power Mixtape 1967-1975* (som beskriver en underprivilegierad befolkningsgrupps kamp mot överheten), *Tusen gånger starkare* (om hur flickor tar upp kampen med pojkar om makten i en skolklass) och *Sista kapitlet – farväl Nicaragua* (om en man som ställer en diktatur till svars för ett fruktansvärt brott).

Intresset för filmerna var stort med 75 procents beläggning, och visningarna följdes av frågestunder med regissörerna. Vid sidan av visningarna genomförde festivalen ett seminarium där Göran Hugo Olsson presenterade arbetet med *The Black Power Mixtape 1967 – 1975*. Sammanlagt 20 svenska kort-, dokumentär- och långfilmer visades, och en svensk mottagning anordnades på den svenske ambassadörens residens i Abu Dhabi.

Det tredje och sista fokuset 2011 arrangerades i Spanien på landets näst största festival, SEMINCI Valladolid International Film Festival. 2009 hamnade svensk film på fjärde plats i spansk biografstatistik. 2,5 miljoner sålda biljetter gav intäkter på 15,3 miljoner Euro. Spanien är med andra ord en intressant marknad för svensk film, något som togs tillvara genom satsningen på ett svenskt fokus. Valladolid visade sammanlagt 38 svenska filmer i olika festivalsektioner. De genomförde en offentlig paneldebatt om produktionsvillkoren i Sverige med ett stort antal medverkande svenska

regissörer och producenter. I samarbete med festivalen publicerade Filminstitutet även en bok om ny svensk film, författad av Fredrik Sahlin. Fokuset fick mycket bra genomslag i spansk press, bland annat genom en stor artikel i landets största dagstidning El País. Sammanlagt såldes 7 683 biljetter till svenska filmer under festivalen i Valladolid. På samtliga tre fokus fanns genom Filminstitutets försorg försäljningsbolag representerade för att nätverka med och underlätta försäljning av svensk film till lokala distributörer.

De filmveckor och fokus som Filminstitutets utlandsenhet arrangerar syftar till att ge konkreta resultat för stunden, men minst lika viktigt är att se till den uppmärksamhetskapande och nätverksbyggande funktion som evenemangen har. I en miljö som är koncentrerad på ett helt annat sätt än marknaderna i till exempel Cannes, Berlin och på American Film Market, kan försäljningsbolagen presentera sina filmer och ha möten utan att konkurrera med filmer och bolag från andra större filmländer. Filminstitutets uppfattning är att det är av stor vikt att några gånger om året arrangera större fokus på svensk film på olika platser i världen. Vi anser det dessutom vara värdefullt att visa svensk film med svenska värderingar i kulturer som skiljer sig mycket från vår egen, som i fallet Abu Dhabi ovan.

Internationellt och nordiskt samarbete

Det internationella och nordiska samarbetet skedde under 2011, liksom tidigare år till största delen inom ramen för European Film Promotion (EFP) och Scandinavian Films. Basen för samarbetet inom Scandinavian Films är de gemensamma plattformarna i Cannes (Scandinavian Terrace), Berlin (på European Film Market) och Toronto. Under 2011 samarbetade Scandinavian Films också kring en gemensam nordisk monter och en nordisk marknadsvisning på marknaden i Clermont-Ferrand. Samarbetet mellan de fem nordiska filminstituten är mycket välfungerande och värderas högt av alla parter. Scandinavian Films samarbetar även med andra nordiska filmorganisationer, som till exempel Nordisk Film & TV Fond.

På europeisk nivå har Filminstitutet bland annat deltagit i EFP:s satsning Producers on the Move vid festivalen i Cannes, där Mimmi Spång och Rebecka Lafrenz från Garagefilm utsågs till Sveriges representanter. Inför Berlin-festivalen valdes Alicia Vikander ut som en av tio lovande unga skådespelare som lyftes fram inom EFP-projektet Shooting Stars. På filmfestivalen i Karlovy Vary presenterades Lisa Aschan och hennes film *Apflickorna* inom ramen för Variety's Ten European Directors to Watch, arrangerat av EFP. Regissören Gustav Danielsson åkte med EFP:s europeiska delegation till Busan International Film Festival i Sydkorea för att representera sin kortfilm *Tvillingen*, och Ruben Östlunds *Play* visades inom ramen för EFP:s distributörsvisningar New York Screenings.

Antalet svenska filmer som deltagit vid centrala festivaler

Långfilm

		2009	2010	2011
Berlin	Huvudtävlan	1	-	-
	Sidosektioner	6	1	2
	Marknad	9	8	7
Cannes	Huvudtävlan	-	-	-
	Sidosektioner	-	2	2
	Marknad	9	9	6
Venedig *	Huvudtävlan	-	-	-
	Sidosektioner	4	1	2
Toronto **	Huvudsektioner	2	3	2

* I Venedig finns ingen marknad.

** I Toronto finns ingen huvudtävlan.

Dokumentärfilm

		2009	2010	2011
IDFA, Amsterdam	Huvudtävlan	5	2	1
	Sidosektioner	4	7	5

Obs även att dokumentärfilmen *The Black Power Mixtape 1967-1975* visades på filmfestivalen i Berlin (se ovan under långfilm).

Kortfilm

Clermont-Ferrand i Frankrike räknas som den främsta festivalen på kortfilmssidan och svensk film har där varit representerad i huvudtävlan de fem senaste åren. Bland långfilmfestivalerna räknas kortfilmssektionerna i Cannes och Berlin som de mest prestigefyllda.

Kortfilm

		2009	2010	2011
Clermont-Ferrand	Huvudsektioner	3	2	2
	Sidosektioner	9	1	-
Berlin	Huvudsektioner	1	3	2
	Sidosektioner	2	-	3
Cannes	Huvudsektioner	-	-	-
	Sidosektioner	2	1	2

1.8 Tvärsektoriella perspektiv

1.8.1 Jämställdhet och mångfald på Svenska Filminstitutet

Jämställdhets- och mångfaldsarbetet är en integrerad del av Filminstitutets arbete och vår personalpolitik. Det förutsätter ett nära samarbete mellan arbetsgivare, arbetstagarrepresentanter och medarbetare. De policys som tagits fram finns publicerade på den interna hemsidan och de är en viktig komponent i utvecklingen av vår verksamhet och vår organisationskultur.

Alla medarbetare på Filminstitutet har lika rätt i fråga om arbete, anställnings- och andra arbetsvillkor samt utvecklingsmöjligheter i arbetet. Vi fokuserar på den kompetens som behövs i verksamheten – oavsett kön, sexuell läggning, funktionshinder, etisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, ålder och social ställning. Det är av betydelse för verksamheten och dess utveckling att det finns medarbetare med olika språkkunskaper och erfarenheter från olika nationella och kulturella områden

Filminstitutet tar helt avstånd från mobbing och trakasserier och tolererar inte att detta förekommer i verksamheten. Alla medarbetare har ett ansvar för att trakasserier inte förekommer. En handlingsplan för detta har utarbetats och finns på intranätet

Rekryteringsprocessen inklusive platsannonser utformas så att personer oavsett olikheter utifrån mångfaldsbegreppet ska känna sig välkomna att söka arbete, vilket syftar till att främja ett öppet och utvecklingsinriktat Filminstitut där mångfalden värdesätts och berikar hela verksamheten.

Ett kontinuerligt jämställdhets- och mångfaldsarbete ligger under avdelningschefens, eller motsvarandes, ansvar. Detta innebär ett aktivt arbete med fortbildningsfrågor, arbetsutveckling, lönesättning och rekrytering

Filminstitutet underlättar för kvinnor och män att kunna förena arbetet med ansvar för hem och familj. Viktiga möten och sammanträden förläggs därför i möjligaste mån efter 9.00 och före 15.00. Filminstitutet erbjuder även ett föräldrapenningtillägg för föräldralediga under en period av högst 330 dagar i följd.

Vid löneförhandlingar ska begreppet "lika lön för likvärdigt arbete" aktivt vägas in.

	Kvinnor % (Antal)	Män % (Antal)
Totalt	51% (51)	49% (49)
Ledningsgrupp	83% (5)	17% (1)
Chefer	69% (4)	31% (9)

1.8.2 Barnperspektiv

Svenska Filminstitutet har i uppdrag att i alla verksamheter tillvarata barn och ungas rätt till kultur. Det görs på flera olika sätt. Av filmavtalet framgår att 10 % av inlutna medel skall användas av en särskild barnfilmskonsulent som stöd till barn och ungdomsfilm. Även övriga konsulenter kan bevilja stöd till film för barn och unga. Under 2011 fördelades XX Mkr till sådan film. I stödordningen till regionala filmcentra betonas inriktning på barn och unga liksom i regler för stöd till import och lansering av kvalitetsfilm. Därutöver fördelas stöd till film i skolan och till festivaler med fokus på barn, BUFF i Malmö och Novemberfilmfestivalen i Trollhättan.

Insatser under 2011

Svenska Filminstitutet fick i uppdrag av regeringen att utforma en strategi för sin barn- och ungdomsverksamhet för åren 2012 – 2014. Uppdraget har genomförts och den av styrelsen beslutade strategin överlämnades till kulturdepartementet den 1 oktober 2011. Här anges att strategin skall ligga till grund för en handlingsplan som utarbetas under våren 2012 och som därefter kommer att överlämnas till kulturdepartementet.

Under 2011 genomfördes en rad olika verksamheter med inriktning på barn och unga. Bland dessa kan här särskilt nämnas:

- Cinematekets särskilda visningar för barn och unga under rubriken Unga Cinemateket (se redovisningen av Cinematekets verksamhet).
- seminariedag på temat Kreativitet under Barn- och ungdomsfilmfestivalen i Malmö . ca 200 lärare och pedagoger från hela landet deltog.
- ett stort antal visningar av svensk barn- ungdomsfilm på internationella festivaler (se avsnittet om utlandsverksamheten)
- satsningen på unga kvinnliga filmare
- Filmglappet, en mötesplats och utbildningsdag i Filmhuset för unga filmare (samarrangemang mellan Filminstitutet och regionerna).

1.8.3 Internationellt och interkulturellt utbyte

Filminstitutets arbete bedrivs i en internationell kontext. Det gäller i all verksamhet som bedrivs. I de tidigare avsnitten framgår omfattningen och inriktning av det internationella arbetet. Under 2011 genomfördes en uppföljning till det nästan tioåriga samarbetet med Vietnam genom att Filminstitutet deltog i en planeringskonferens med syfte att fortsätta det bilaterala samarbetet i syfte att stödja film och TV för barn och unga. Några övriga internationella eller interkulturella verksamheter har ej genomförts.

2 Uppdrag

2.1 Distribution av svensk film till internationella festivaler

Svenska Institutet har upphört med att distribuera svensk film, som ingår i Svenska Institutets filmpool, till internationella festivaler och utländska arkiv. Denna uppgift har tagits över av Svenska Filminstitutet. Skälet till detta är att vi bedömer det som film- och kulturpolitiskt angeläget att svensk film och det svenska filmarvet blir tillgängligt för visning runt om i världen. Utan Filminstitutets insats skulle detta inte ske.

För att underlätta den administrativa hantering av utlånen har Filminstitutet träffat avtal med Svensk filmindustri (SF) om reglering av visningsersättning.

Under år 2011 förmedlade Filminstitutet lån av 54 filmer (år 2010 27 filmer) för drygt 100 visningar runt om i världen. Hälften av visningarna ägde rum i Europa, resten i övriga delen av världen. Uppgifter om storleken på publiken vid dessa visningar saknas.

2.2 Regional tillväxt

Svenska Filminstitutet kommer att senast den 16 mars och i enlighet med regeringens riktlinjer att redovisa sina insatser vad gäller regional tillväxt.

2.3 Kulturella och kreativa näringar

I regeringens riktlinjer för Filminstitutet 2011 ingår att utveckla arbetet med filmen som en kulturell och kreativ näring och att bidra till fortsatt samverkan mellan kultur-, ärnings- och regional tillväxtpolitik. Utgångspunkten är att kreativa och kulturella näringar har stor betydelse för ett lands, en regions och en kommuns utveckling och tillväxt. Samtidigt kan man konstatera att en produktiv och innovativ bransch gynnar utvecklingen av den svenska filmen, både kvantitativt och kvalitativt.

Mot den bakgrunden har en extern utredare getts i uppdrag att undersöka och ge förslag på hur Filminstitutet kan utveckla sitt arbete med filmen som en kulturell och kreativ näring. Resultatet av utredningen ska ligga till grund för en handlingsplan som ska tas fram under våren 2012.

Filminstitutet har också deltagit i de åtgärdsprogram som Tillväxtverket tilldelats ansvar att genomföra inom ramen för regeringens handlingsplan för kulturella och kreativa näringar. Representanter från Filminstitutet har medverkat i olika referensgrupper för bland annat beredning av stödfördelning, framtagning av branschguide samt i dialogrundor med regionerna. Filminstitutets bedömning är att arbetet hade kunnat utvecklas mer om vi fått disponera en del av de medel som var kopplade till uppdraget. Det har varit svårt att, i en redan slimmad organisation, avsätta personella resurser för de relativt tidskrävande insatserna.

3 Övrig redovisning

Nationell spridning av svenska långfilmer som visats på betydelsefulla festivaler

Apflickorna* (Berlin)

Stockholm

Göteborg

Malmö

Uppsala

Västerås

Örebro

Linköping

Helsingborg

Norrköping

Lund

Umeå

Gävle

Eskilstuna

Karlstad

Växjö

Halmstad

Sundsvall

Östersund

Falun

Kalmar

Skövde

Skellefteå

Lidingö

Varberg

Alingsås

Ängelholm

Visby

Katrineholm

Enköping

Kungsbacka

Hässleholm

Ystad

Härnösand

Köping

Eslöv

Oskarshamn
Lerum
Falköping
Mariestad
Ljungby
Hudiksvall
Arvika
Strängnäs
Skara
Gislaved
Ulricehamn
Älmhult
Olofström
Hedemora
Osby
Simrishamn
Flen
Skutskär
Laholm
Leksand
Trosa
Båstad
Mönsterås
Östhammar
Torsby
Årjäng
Ånge
Ockelbo
Delsbo
Åsele
Torsås
Dals Långed
Svenstavik
Tollered
Alstermo
Färösund
Bestorp

**The Black Power Mixtape 1967 –
1973 (Berlin)**

Stockholm
Göteborg
Malmö
Uppsala
Västerås
Örebro
Lund
Umeå
Östersund
Kristianstad
Trelleborg
Angered
Tollered

**Play* (Cannes, Venedig,
Toronto)**

Stockholm
Göteborg
Malmö
Uppsala

Västerås
Örebro
Linköping
Helsingborg
Norrköping
Lund
Umeå
Eskilstuna
Karlstad
Växjö
Sundsvall
Karlskoga
Kristinehamn

Sebbe (Cannes)

Stockholm
Göteborg
Malmö
Uppsala
Västerås
Örebro
Linköping
Helsingborg
Jönköping
Norrköping
Lund
Umeå
Gävle
Borås
Södertälje
Eskilstuna
Karlstad
Växjö
Sundsvall
Luleå
Östersund
Borlänge
Falun
Kalmar
Karlskrona
Skellefteå
Varberg
Alingsås
Sandviken
Piteå
Ängelholm
Kungsbacka
Boden
Ystad
Köping
Ljungby
Avesta
Ludvika
Bollnäs
Ekerö
Älmhult
Lycksele
Tomelilla
Laholm
Hultsfred

Sävsjö
Båstad
Vaxholm
Brunflo
Skärhamn
Ed
Östervåla
Öregrund

Stockholm Östra (Venedig)

Stockholm
Malmö
Västerås
Helsingborg
Lund
Tumba
Falun
Katrineholm
Enköping
Ystad
Hudiksvall
Strängnäs
Skara
Sunne
Smålandsstenar

Skärhamn
Ånge
Konga

Avalon (Toronto)

Har inte haft svensk biografpremiär.

Big Boys Gone Bananas!* (IDFA)

Har inte haft svensk biografpremiär.

Frihetens bittra smak (IDFA)

Stockholm
Västerås
Angered

Den stora friheten (IDFA)

Har inte haft svensk biografpremiär

* Dessa filmer är inte färdigrapporterade ännu. Orter kan därför tillkomma

Det är svårt att dra specifika slutsatser för spridningen av filmer som valts ut till ovan nämnda festivaler. Det främsta skälet till spridningen av en film är filmens kvalitet, storleken på resurser för lansering och uppmärksamhet i media. På vilket sätt spridningen påverkas av visning på festival är svårt att bedöma.

3.2 Könsfördelning enligt filmavtalet

Filminstitutet har ett uppdrag enligt Filmavtalet att verka för en mer jämställd filmbransch.

Målet är ”att andelen kvinnor i för filmproduktionen centrala funktioner skall öka under avtalsperioden. Senast ett år före avtalsperiodens slut bör ettdera könet, räknat i antal projekt som får stöd, vara representerat till minst 40 procent inom kategorierna manusförfattare, producent och regissör” (Filmavtalet 4§)

Av de 38 svenska långfilmer (spel- och dokumentärfilmer med mer än 50 % svensk finansiering) som fick produktionsstöd av en konsulent under 2011 var andelen kvinnor bland regissörer 43 %, manusförfattare 50 % och producenter 43 %.

Ser vi bara till de 21 långa svenska spelfilmer som fick stöd av konsulent var andelen kvinnor bland regissörer 29 %, manusförfattare 40 % och producenter 45 %.

De tre senaste årens fördelning av produktionsstöd till långfilm (andel kvinnor)

	2009	2010	2011
Regi	29 %	29 %	43 %
Manus	41 %	29 %	50 %
Producent	43 %	44 %	43 %

Av de 63 svenska kortfilmer (filmer kortare än 60 minuter och med mer än 50 % svensk finansiering) som fick stöd av konsulent 2011 var andelen kvinnor bland regissörer 47 %, manusförfattare 51 % och producenter 53 %.

De tre senaste årens fördelning av produktionsstöd till kortfilm (andel kvinnor)

	2009	2010	2011
Regi	37 %	48 %	47 %
Manus	41 %	50 %	51 %
Producent	49 %	55 %	53 %

Vad gäller filmer med konsulentstöd så går vi mot en jämnare fördelning mellan könen. På kort- och dokumentärfilmssidan ligger vi mycket bra till men där saknar vi statistik vad gäller filmer som produceras utan stöd från Filminstitutet och kan således inte jämföra de två kategorierna. Det kan vi däremot göra vad gäller lång spelfilm som går på biograf eftersom informationen om dessa filmer kommer via kontrollbyrån.

Jämställdhet de senaste tio åren för långa spelfilmer med och utan stöd från Svenska Filminstitutet (andel kvinnor)

	2000-2005		2006-2010	
	Med stöd	Utan stöd	Med stöd	Utan stöd
Regi	19 %	10 %	26 %	7 %
Manus	26 %	23 %	38 %	15 %
Producent	28 %	16 %	33 %	19 %

Könsfördelningen bland filmer utan stöd av Filminstitutets konsulenter visar tydligt vilken värld vi lever i och förklarar varför vi inte lyckas nå en helt jämn fördelning av stöden. Det är fortfarande män som gör film "utanför stödsystemet" och därmed är det också fler män som lär upp sig till regiyrket (utanför filmhögskolorna) och det är också betydligt fler män som söker stöd hos Filminstitutets konsulenter.

Vi kommer inte nå en helt jämn fördelning av stöden förrän världen utanför stödsystemen förändrats, men givetvis har vår stödfördelningspolitik en inverkan även på helheten, så förändringen kommer, även om man kunde önska att det gick fortare.

3.3 Intäkter från sponsring

Svenska Filminstitutet har mycket begränsade intäkter från sponsring och de avser främst arrangerandet av Guldbaggegalan. Intäkterna för år 2011 uppgår till 150 000 kr. Genom en eventbyrå, som engageras för att genomföra Guldbaggegalan, tillkommer ytterligare sponsring direkt till detta evenemang.

3.4 Intäkter från bidrag

Svenska Filminstitutet har, vid sidan av det ordinarie statliga bidraget, vissa intäkter från bidrag. Samtliga intäkter utom en är statliga bidrag från såväl regeringen som statliga myndigheter. Nedan redovisas bidragen med avseende på verksamhet, källa och belopp.

Verksamhet	Källa	Belopp (kr)
Stöd till digitalisering av biografier	Regeringen	15 000 000
Kvinnliga filmare	Regeringen	2 200 000
Regionalt stöd	Statens kulturråd	11 186 000
Projektet bio för synskada	Post och telestyrelsen	145 143
Media Literacy, Vietnam	SIDA	285 000
Media Desken	EU	874 083

3.5 Fördelning av statsbidraget för digitalisering av biograf

Målet är att genom stöd till biografier för inköp av digital biografutrustning öka tillgången till ett brett utbud av film i hela landet

Under senhösten 2011 blev 15 Mkr i statligt stöd tillgängliga för digitalisering av biograf. Eftersom notifieringen av stödet hos EU drog ut på tiden tillämpades EU-reglerna för stöd av mindre betydelse. Efter en snabb ansökningsprocess, med 40 sökanden, fattade Filminstitutet beslut om fördelning i mitten av december. År 2011 fördelades 4 924 000 kr till 20 biografier.

Sammanfattning av riktlinjerna

Stödet kan sökas av biografägare som är registrerade hos Filmägarnas Kontrollbyrå (FKB). Stödet kan sökas för salong som ingår i biograf med högst tre salonger och med i genomsnitt mindre än två miljoner kronor i bruttobiljettintäkter per salong och år.

Möjliga mottagare är organisationer som faller under EU-reglerna för stöd av mindre betydelse (de minimis). Det innebär bland annat att biografier som haft mer än 200 000 EUR i offentligt stöd under tre räkenskapsår inte kan söka stödet.

Stöd ges för investering i digital biografutrustning avsedd för filmföreställning för allmänheten. Stödet fördelas per salong. En förutsättning för stöd är att salongen antingen är belägen inom en kommun med upp till 250 000 invånare eller huvudsakligen visar ett kompletterande utbud av kvalitetsfilm. Stöd ges inte till etablering av nya salonger.

Stödet kan uppgå till högst 50 procent av kostnaden för inköp och installation av den digitala biografutrustningen exklusive mervärdesskatt, dock högst med 300 000 kronor per salong.

Reflektioner kring den första stödfördelningen

Få biografier ansökte om stödet trots att behovet är stort. I och med att ansökningstiden var kort var det svårt för många biografier att hinna förbereda sina ansökningar i tid. Nödvändiga beslut om medfinansiering från kommun, Leader eller annan lokal finansier (bank) kan dra ut på tiden.

Endast hälften av sökanden beviljades stöd. Flera av de små biograferna, ofta ideellt drivna, är ovana vid att formulera ansökningar. Flera ansökningar var inte kompletta, exempelvis saknades offerter, verifikation av finansiering, treårsbudget, sammanställningar av offentliga stöd m m. Dessa biografier har naturligtvis möjlighet att söka på nytt i början av 2012. Samtliga har fått vägledning kring vad de behöver komplettera i sina ansökningar.

I vissa fall avslogs ansökningar också för att visningsverksamheten föregående år varit obefintlig eller mycket sporadisk samt att det saknades ekonomisk stabilitet och en realistisk plan för verksamheten. Stödet ska inte gå till biografier som går med förlust eller bedöms ha små möjligheter att överleva – även om de får stöd.

Tre salonger som sökte stöd var redan digitala före ansökningstillfället. Deras ansökningar avslogs.

Enligt regelverket för de minimis ska inte det statliga stödet gå till biografägare som erhållit offentligt stöd med över 200 000 EUR under en treårsperiod. Detta har antagligen avhållit föreningsdrivna biografier som redan har stor offentlig finansiering (t ex Folkets Bio) att söka stöd. Detsamma gäller kommunalt ägda och drivna biografier som är helt offentligt finansierade. Å andra sidan är det möjligt för dessa biografier att söka stöd inom avtalsstödet, teknisk utrustning. Detta har t ex Folkets Bio Hagabion i Göteborg gjort och kan nu digitalisera sin andra salong med stöd från Filminstitutet. Självfallet skulle fler behövande biografier kunna få stöd om ovanstående begränsning upphörde vid en notifiering av stödssystemet.

Sannolikt blir antalet ansökningar fler och bättre framöver. Vetskapen om att det nu finns ett statligt stöd har efter informationsinsatser och skrivelser i massmedia, nu hunnit sprida sig i biografledet. De regionala konsulenterna och visningsorganisationerna bistår biograferna med

hjälp och råd. Att döma av mängden förfrågningar om stödet ligger ett stort antal biografer i startgroparna för att söka stöd.

Att SF och Svenska Bio nu satt fart med att digitalisera hela sitt salongsbestånd driver på behovet av stöd till digital utrustning hos övriga biografer. Under våren i år blir antagligen bristen på 35 mm kopior markant. Är biografen inte digital kommer det då inte att finnas många filmtitlar att visa för dem som är hänvisade till den gamla tekniken. Filminstitutet kommer därför att göra sitt yttersta för att så många biografer som möjligt får ta del av stödet under 2012 och framåt.

4 Beslut

På sammanträde med styrelsen för Stiftelsen Svenska Filminstitutet den 24 februari 2012 beslöts godkänna resultatredovisningen för år 2011.

Stockholm den 28 februari 2012

Anna Serner
VD

